

VERTROUWENSCESTRUM KINDERMISHANDELING MECHELEN

JAARVERSLAG 2016

VKM

Maurits Sabbestraat 119

2800 Mechelen

☎ 015-20 21 31

✉ info@vkmechelen.be

www.vkmechelen.be

VOORWOORD

In het tweede volledige jaar na de grondige hervorming van de jeugdzorg bleef ‘**een weg zoeken**’ een trefwoord.

Zowel *extern* gerichte vragen, zoals:

°hoe hanteren we de drie instromen naar het VK en hoe kunnen we burgers en beroepshalve betrokkenen die verontrust zijn omtrent kindermishandeling, helpen hun weg te vinden?

°wat zijn geschikte doorverwijsmogelijkheden en hoe voldoende hulp en veiligheid organiseren in afwachting van het vrijkomen van de wachtlijsten?

als *intern* gerichte vragen:

°hoe gaan we om met de werkdruk, de vele procedures en richtlijnen, de sterke verwachtingen van melders ?

°hoe kunnen we kwaliteitsvol werken?

leven in het team en worden opgevolgd in de dagelijkse praktijk.

Daarnaast wilden we in 2016 terug meer bezig zijn met **de essentie** bij kindermishandeling: veel kinderen en jongeren zijn getekend door de gevolgen van kindermishandeling en om daar uit te geraken is veiligheid en vasthoudende traumazorg nodig. Op onze studienamiddag illustreerden we die bekommernis met een theaterstuk over de gevolgen van seksueel grensoverschrijdend gedrag voor slachtoffer, pleger en omstaanders en een toelichting over traumahulpverlening.

Daarnaast vierden we **25 jaar** Kind in Nood-Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen en 25 jaar samenwerken in de platformen Kind in Nood Lier en Mechelen. Voor het centrum was het de gelegenheid om medewerkers en actoren waarmee we samenwerken in de regio, te **bedanken**. De belangrijkste steunpilaar is het OCMW-Sociaal Huis Mechelen dat de werking van de Mechelse antenne mogelijk maakte vanaf het eerste uur en nog steeds een belangrijke bijdrage levert. Meer hierover verder in dit verslag en in het dankwoord.

Het Vertrouwenscentrum startte in 1991 vanuit een samenwerkingsverband en die kerngedachte: ‘**samenwerking** is absoluut noodzakelijk om kindermishandeling te kunnen aanpakken’, willen we blijven uitdragen.

Er zijn twee vaststellingen bij de hardnekkige problematiek kindermishandeling:

°mishandelende, misbruikende en verwaarlozende ouders en opvoedingsfiguren stellen meestal zelf geen hulpvraag en hebben weinig probleeminzicht en ook de betrokken kinderen en jongeren vragen niet duidelijk om hulp

°de gezinnen hebben meestal complexe problemen op meerdere levensdomeinen.

Omdat reageren op beide vaststellingen een samenwerken van verschillende actoren vereist, werkt het Vertrouwenscentrum Mechelen - naast het onderhouden van de bestaande - mee aan de uitbouw van nieuwe samenwerkingsverbanden: Korte Keten en Family Justice Center Mechelen. Meer daarover in hoofdstuk 3.

In hoofdstukken 1 en 2 zijn de omschrijvingen en de cijfergegevens van de **nieuwe opdrachten** te vinden: procedure maatschappelijke noodzaak en permanentie doen voor 1712. Daarnaast bleef wat nu de ‘**reguliere werking**’ van het VK genoemd wordt, bestaan. Er was een daling in het aantal meldingen, grotendeels te verklaren

door minder rechtstreekse meldingen vanwege niet beroepshalve betrokkenen. Burgers die vroeger op het VK terecht kwamen, bellen of mailen nu eerst naar 1712.

Jaarverslagen zien er elk jaar ongeveer hetzelfde uit, tenzij wat schommelingen in de cijfers en beschrijvingen van steeds maar bijkomende activiteiten. Maar achter dat gegeven schuilen complexe, **unieke verhalen** van mishandeling, seksueel misbruik en verwaarlozing.

Elke vraag en elke melding is anders en vraagt een **afgestemde aanpak** die niet eenvoudig te beschrijven is.

We proberen met dit verslag wat inkijk te geven in die ernstige problematiek en de complexiteit van onze dagelijkse werking, maar het blijft beperkt.

Voor bijkomende vragen en bedenkingen maken wij graag tijd.

1. VOORSTELLING VAN HET CENTRUM

Algemeen	5
Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen VZW	5
Historiek	7
Personeel	8
Ondersteuning door Stad Mechelen	9
Besluit	10
Opdrachten	11
Definitie van kindermishandeling	12
Werking Vertrouwenscentrum Kindermishandeling	13
Werking Gemandateerde Voorziening	16
Werking Hulplijn 1712	19

2. ACTIVITEITEN ALS MELDPUNT

A. Evolutie over 26 jaar	20
Verhouding professionele / niet-professionele melder in %	22
Woonplaats in het arrondissement Mechelen van de gemelde kinderen per jaar	22
B. Cijfergegevens reguliere werking VKM 2016	24
Wijze van melden	25
Woonplaats van de gemelde kinderen	25
Gevolggeving door het centrum	26
Melders	27
Aantal betrokken kinderen	31
Sekse-verdeling bij gemelde kinderen	31
Leeftijdscategorie van de gemelde kinderen	32
Herkomst van de ouders	33
Gemelde problematiek	34
Situering mishandeling	35
Situering pleger	36
C. Cijfergegevens Gemandateerde Voorziening 2016	37
Aantal aanmeldingen	37
Melders	37
Gemelde problematiek	38
Gevolggeving	38
D. Cijfergegevens Hulplijn 1712 voor 2016	41

3. NETWERKVORMING, SENSIBILISERING EN TEAMWERKING

Netwerkvorming en samenwerking	42
Sensibilisering en vorming	47
Bijscholing, teamoverleg en intern beleid	50

DANKWOORD	53
------------------	-----------

1. VOORSTELLING VAN HET CENTRUM

ALGEMEEN

Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen (VKM) is een samenwerkingsverband tussen ‘vzw Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen’ en ‘vzw Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen’ (VKA).

Het centrum is de antenne van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen voor het bestuurlijk arrondissement Mechelen. De werking wordt financieel gedragen door de vzw Steuncomité wat betreft de werkingskosten en de vzw Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen voor het personeelsbeleid en de loonkosten. Het VKA is door de Vlaamse overheid erkend als Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK).

Eind december 1997 werd, via een Besluit van de Vlaamse Regering, de naam van de zes Vlaamse centra gewijzigd in ‘Vertrouwenscentrum Kindermishandeling’.

De benaming ‘Kind in Nood - Arrondissement Mechelen’, gebruikt voor het centrum sinds de oprichting in 1991, werd overeenkomstig aangepast tot ‘Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen’.

Niettegenstaande de alsmaar beperktere werkingsmiddelen blijven het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen en de vzw opteren voor het organiseren van regionale antennes. Uit onze ervaring blijkt dat het belangrijk is arrondissementeel ingebed te zijn in samenwerkingsverbanden en de drempel tot melden en hulpverlening zo laag mogelijk te houden, nabijheid is één van de elementen daarin. Dit regionaal aanbod kan enkel gerealiseerd worden dankzij de steun van twee mutualiteiten en de 13 plaatselijke besturen, waaronder een groot aandeel vanwege het Sociaal Huis Mechelen

STEUNCOMITE VERTROUWENSCENTRUM ANTENNE MECHELEN VZW

Zoals gezegd beheert de VZW (ondernemingsnummer: 451.952.791) de werkingsgelden van het VKM. Deze opdracht werd hoe langer hoe moeilijker gezien de inkomsten daalden en de werkingskosten stegen. Vanaf 1993 was het provinciebestuur bereid de vzw te steunen mits de lokale besturen van de 13 gemeenten van het arrondissement Mechelen dit ook zouden doen. Er werd afgesproken dat zij 1 symbolische BEF per inwoner zouden betalen. Deze afspraken werden aanvankelijk goed opgevolgd, maar door het wisselen van besturen kwam er een discontinuïteit. In 2011 steunden alle plaatselijke besturen onze werking nog, maar de jaren daarna waren er enkele schommelingen. Vanaf 2015 ontvangt de vzw terug een bijdrage van alle plaatselijke besturen. Aan de mutualiteiten werd, naar analogie met de inspanningen in de Kempen voor de antenne Turnhout, eenzelfde bijdrage gevraagd per aangesloten lid. De CM regio Mechelen – Turnhout en De VoorZorg steunden onze werking al die jaren zeer trouw, de andere mutualiteiten namen nooit een rol op, ondanks inspanningen om dit te bewerkstelligen. Tot 2015 kwam de toelage voor de betaling van de coördinator van de provincie Antwerpen en zij gaven impuls aan de regionale solidariteit. Door de overdracht van middelen van de provincies naar Vlaanderen werd deze betoelaging over genomen door de Vlaamse overheid.

Daarnaast mochten we sporadisch rekenen op privé-giften. Het feit dat de inkomsten niet toereikend zijn, maar dat de noodzaak om dure aankopen te doen groot is - denken we maar aan de stijgende budgetten voor informatie- en communicatietechnologie - maakt dat de permanente zoektocht naar middelen veel kostbare tijd vraagt. Tijd die beter zou besteed worden aan het opvolgen van de meldingen.

De VZW was op 31 december 2016 als volgt samengesteld:

Raad van Bestuur

Voorzitter: DE CALUWE Paul
Penningmeester: DILLEN Rudi
Secretaris: ANTHONI Stef
Ondervoorzitter: CABUY Nicole
Overige leden: THYS Huguette, VAN BAUWEL Beatrijs, VANDERSTRAETE Inge, VAN NOYEN Patrick en
VOET Stefaan

Algemene Vergadering

ANTHONI Stef	THYS Huguette
CABUY Nicole	VAN BAUWEL Beatrijs
DE CALUWE Paul	VAN ECHELPOEL Marc
DE WIN Chris	VAN HOEYMISSEN Peter
DILLEN Rudi	VANHOLDER Michel
JANSSENS Louis	VAN NOYEN Patrick
NIESTEN Frie	VANDERSTRAETE Inge
PAUWELS Maurice	VANDERSTUKKEN Theo
POTTIEZ Marc	VOET Stefaan
PROOST Griet	WEUSTENRAAD Bart
RIJCKOORT Lieven	WOUTERS Ingrid
STEVENS Lili	

De samenstelling van VZW Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen is niet opgenomen in dit jaarverslag. Belangstellenden kunnen deze terugvinden in het jaarverslag van het VKA dat op vraag te verkrijgen is bij het VKM of het VKA of kan bekeken of gedownload worden via de website (www.vkantwerpen.be/downloads). Paul DE CALUWE is lid van de Raad van Bestuur van het VKA.

HISTORIEK

- Oktober 1989: op initiatief van het Comité Bijzondere Jeugdzorg (CBJ) Mechelen vond een overlegontmoeting plaats voor hulpverleners (welzijns- en gerechtelijke diensten) van de regio's Mechelen, Lier, Willebroek en Heist-op-den-Berg. Bedoeling was, in contact met het Vertrouwensartscentrum Antwerpen (VAC), te bekijken wat er in het arrondissement Mechelen zou kunnen gebeuren als hulpverlening rond kindermishandeling. Hieruit groeide het 'Platform Kindermishandeling Mechelen' dat regelmatig samenkwam met een representatieve groep hulpverleners van verschillende ambulante en residentiële diensten.
- Mei 1990: Op een studienamiddag in Kasterlee legde de voorzitter van het OCMW Mechelen in samenspraak met twee Bestendig Afgevaardigden van de provincie Antwerpen, onder 'druk' van het platform, de basis voor een betoelaging van een regionale antenne van het VAC. Vanaf '91 zou de provincie middelen ter beschikking stellen. Hiermee werd de eerste medewerkster aangeworven.
- April 1991: Officiële start van de werking van de regionale antenne 'Kind in Nood' in het Cultureel Centrum te Mechelen. Deze deelwerking van het VAC bleef verder geschraagd door het platform. Het CGG Mechelen zorgde voor de huisvesting en logistieke ondersteuning, de preventiecel van het CBJ bleef het geheel coördineren en het OCMW Mechelen gaf met hun financiële bijdrage de aanzet voor een financiële ondersteuning door de plaatselijke besturen. Het personeelslid behoort tot het team van het VAC.
- April 1992: Studienamiddag met 115 deelnemers n.a.v. het éénjarig bestaan. Het eerste werkingsjaar waren er 170 meldingen. Met de studienamiddag trachtte men Kind in Nood meer bekendheid te geven.
- Februari 1994: de oprichting van de vzw verscheen in het Staatsblad. Vanaf 1993 werd de basis gelegd voor deze vzw die in de werkingskosten van Kind in Nood voorzag. De Raad van Bestuur bestond uit de partners (CBJ, CGG, VAC en OCMW) die van bij de start de werking mogelijk maakten.
- Juli 1995: Kind in Nood verhuisde na jaren gastvrije, maar te krappe, huisvesting in het CGG Mechelen naar de toenmalige Stedelijke Kraaminrichting. Deze lokalen werden ter beschikking gesteld door het OCMW Mechelen.
- Mei 1996: Studienamiddag in de Provinciale Dienst voor Land- en tuinbouw te Sint-Katelijne-Waver naar aanleiding van vijf jaar intense zorg en hulp bij kindermishandeling.
- Vanaf 1998 werd de naam 'Kind in Nood' ten gevolge van een ministerieel besluit veranderd in 'Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen'.
- Op 29 mei 2001 woonden 130 geïnteresseerden de studienamiddag bij n.a.v. het 10-jarig bestaan.
- In 2002 startten de samenkomsten i.v.m. Integrale Jeugdhulp en de opleiding Kwaliteitszorg.
- In mei 2004 had de feestelijke inhuldiging van de vernieuwde lokalen plaats

- Op 9 mei 2006 woonden 235 deelnemers de studiedag n.a.v. het 15-jarig bestaan van VKM bij. Onder de gemeenschappelijke titel ‘Spreken is zilver, zwijgen is fout’ behandelden zes sprekers de moeilijkheid voor alle betrokkenen om te spreken over intrafamiliaal geweld. Tevens namen Mevrouw Magda Van Loon, Schepen stad Mechelen en Mevrouw Inge Vervotte, Minister van Welzijn, het woord.
- In 2008 werd met ondersteuning van de gedeputeerden Marc Wellens en Bart De Nijn een rondvraag gedaan bij de plaatselijke besturen om hun bijdragen te verhogen gezien de stijgende werkingskosten.
- In 2010 startten de zes Vlaamse Vertrouwenscentra Kindermishandeling met een elektronisch dossier. Einde 2010 werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de stad Mechelen die voorziet in een stadstoelage voor 2011, 2012 en 2013.
- Op 12 mei 2011 woonden 300 deelnemers de studiedag “Help, ik moet helpen!” n.a.v. het 20-jarig bestaan van VKM bij. De studiedag werd feestelijk afgesloten met een optreden van Eddy et les Vedettes.
- In 2012 werkte VKM samen met het CAW De Kempen voor de organisatie van het Vlaamse ‘Meldpunt misbruik, geweld en kindermishandeling – 1712’ voor de regio Mechelen/Kempen.
- Het jaar 2013 werd vooral gekenmerkt door het zoeken naar nieuwe huisvesting en de voorbereidingen op het in voege gaan van het decreet Integrale Jeugdhulp. Op 16 december 2013 keurde de raad voor Maatschappelijk Welzijn de samenwerkingsovereenkomst 2014 – 2016 tussen het OCMW-Sociaal Huis Mechelen en VKM goed. Ook met de stad Lier werd een convenant afgesloten.
- Vanaf 1 maart 2014 waren er ten gevolge van beslissingen van de Vlaamse Overheid twee ingrijpende wijzigingen in de dagelijkse werking: het decreet Integrale Jeugdhulp, waardoor het VK naast de reguliere werking binnen de “brede instap” ook een Gemandateerde Voorziening werd en de reorganisatie van 1712 wat met zich meebracht dat het VK mee de dagelijkse permanentie van 1712 verzekerde en de niet-beroepshalve betrokken melders vanaf 1 oktober 2014 rechtstreeks naar 1712 geleid werden.
- Op 26 mei 2016 waren er 175 aanwezigen voor de studienamiddag met als thema ‘Slapende Honden vragen om wakkere hulpverleners’ en de viering van 25 jaar werking van het VKM en de platformen Lier en Mechelen.

PERSONEEL

In 2016 was het team als volgt samengesteld:

Stien CLEEREN	Maatschappelijk Assistente - Vanaf 4 november 2004 deeltijds (5/10) met contract van onbepaalde duur, vanaf 1 maart 2012 60%, vanaf 1 april 2012 80%, vanaf 1 juli 2012 90% en vanaf 1 april 2013 100%.
Anita CROES	Sociaal Readaptatie Werker en Familie- en Systeemtherapeut opgeleid aan het IPRR - Voltijds (10/10) sinds mei 2001. Vanaf 1 juli 2012 90%.
Annelies DE BIE	Assistent in de toegepaste psychologie - Deeltijds (5/10) sinds september 2016 met een contract van onbepaalde duur.

Tinne HUYBRECHTS	Maatschappelijk Assistente - Deeltijds (8/10). Familie- en Systeemtherapeut opgeleid aan het IPRR. Vanaf 15 september 1999 deeltijds (5/10) tewerkgesteld met subsidie VKA. Vanaf 15 juli 2000 bijkomend deeltijds, aanvankelijk met SIF middelen en vanaf 2004 met een stadstoelage. Vanaf 1 april 2013 90% tewerkgesteld, waarvan 45% met middelen van het Sociaal Huis. Sinds september 2016 werkt zij 80%.
Griet PROOST	Maatschappelijk Assistente - Opleiding contextuele therapie bij het Vormingscentrum 'Leren over Leven'. Als coördinator/hulpverlener vanaf 1991 voltijds (10/10) tewerkgesteld met subsidie van de Provincie Antwerpen/Vlaamse overheid.
Kirsten TIEBOS	Administratief medewerker - Vanaf 25 oktober 2013 deeltijds (4/10) tewerkgesteld met een toelage van het Sociaal Huis.

Alle personeelsleden van de antenne Mechelen werken in dienst van het VK Antwerpen met middelen van de Vlaamse overheid, tenzij hierboven anders beschreven.

ONDERSTEUNING DOOR STAD MECHELEN

Samenwerkingsovereenkomst/toelage

Vanaf 2000 ontvangt VKM bijkomende middelen van de Stad, later van het Sociaal Huis Mechelen. Deze ondersteuning vanwege Mechelen is zeer belangrijk vermits daarmee bijkomend personeel kon aangeworven worden. In eerste instantie werd een SIF-project erkend, later werden de middelen toegekend via een **stadstoelage** van de stad Mechelen, vanaf 2014 vanwege het Sociaal Huis.

Vanaf 2001 kon dankzij deze middelen de permanentietijd uitgebreid worden door de aanwerving van een deeltijdse administratieve kracht (administratie en onthaal) en een deeltijdse maatschappelijk assistente. Deze zijn in wisselende tewerkstellingspercentages, ten gevolge van wisselende samenwerkingsakkoorden nog steeds in dienst.

Vanaf 2014 is er een samenwerkingsovereenkomst met het OCMW-**Sociaal Huis Mechelen** waarin bepaald is dat een enveloppefinanciering van 40.000 euro per jaar voorzien is tot einde 2016. Voor de periode 2017 – 2019 wordt deze, na een positieve evaluatie, verder gezet. De uitvoering van de overeenkomst wordt regelmatig opgevolgd door Frank Vanmessem, voorheen consulent Afdeling Welzijn Stad Mechelen, nu Sociaal Huis en Jan Bal, secretaris. Zonder deze belangrijke bijdrage zou de werking van de antenne niet kunnen gerealiseerd worden.

Huisvesting

Bij de start in 1991 kreeg VKM gastvrij onderdak in het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg te Mechelen. Ten gevolge van een samenwerkingsakkoord met het OCMW Mechelen werden lokalen ter beschikking gesteld in de Hanswijkstraat 48. Vanaf 1995 huurt het VKM lokalen, eerst van het OCMW Mechelen, later van de Stad Mechelen,

op het adres: Maurits Sabbestraat 119, 2800 Mechelen. In 2003 werden de verkommerde gebouwen grondig opgeknapt door het stadsbestuur en vanaf midden januari 2004 werken we in mooi gerenoveerde lokalen.

Het stadsbestuur van Mechelen stelt deze locatie in het **Oud Moederhuis** ter beschikking aan een zeer **voordelige huurprijs**. Op de privémarkt zou het VKM niet terecht kunnen wegens de beperkte werkingsmiddelen.

Vanaf maart 2014 nam het CAW Boom Mechelen Lier zijn intrek in het gebouw wat nieuwe samenwerkingsperspectieven gaf. Het VK blijft huren van de stad in afwachting van de aankoop van het Oud-Moederhuis door het CAW, waarna zij de verhuurder worden. In afwachting werden al concrete engagementen aangegaan die perspectief op huisvesting geven op langere termijn. Ondertussen werd het CAW eigenaar van het gebouw en worden verbouwingswerken en een interne verhuis gepland.

BESLUIT

Zowel voor een deel van de personeelskosten, als voor goedkope huisvesting, kan de antenne Mechelen – nochtans werkzaam voor het ganse arrondissement Mechelen – rekenen op een belangrijke ondersteuning door het Mechelse stadsbestuur en het Sociaal Huis.

OPDRACHTEN

In het **besluit** van de **Vlaamse regering** van **17 mei 2002** worden de opdrachten van de Vertrouwenscentra Kindermishandeling omschreven.

Volgende taakomschrijving is voor het VKM, als onderdeel van het VKA, van kracht :

- het fungeert als meldpunt voor kindermishandeling en vermoedens van kindermishandeling;
- het biedt hulp- en dienstverlening naargelang de behoeften van het kind, rekening houdend met de principes van spreekrecht, participatie en evaluatie van het effect voor het kind. Het speelt zo snel mogelijk in op de vragen en houdt daarbij rekening met de aard en de urgentie van de vragen, binnen de opdrachten van het centrum waarbij het kind centraal staat;
- het centrum ontwikkelt, in het kader van en met het oog op een efficiënte hulpverlening, een werkzame diagnose die kan resulteren in een gepaste doorverwijzing;
- het zorgt uitzonderlijk zelf voor de begeleiding en de behandeling van slachtoffers van kindermishandeling en hun gezin, met name indien doorverwijzing niet wenselijk of onuitvoerbaar is;
- het centrum kan gedurende het hulpverleningsproces de problematiek van kindermishandeling duiden en benoemen ten aanzien van het kind en de ouders;
- het stippelt een hulpverleningsaanbod uit met inspraak van en in overleg met de gebruikers. Hierbij wordt uitgegaan van de behoeften van het kind;
- het voert een meersporenbeleid in het belang van het kind waarbij alle partijen die bij het hulpverleningsproces betrokken zijn betrokken blijven. Het stimuleert de ouders in het opnemen van hun ouderrol en ondersteunt hen daarin;
- het centrum werkt voor de hulp- en dienstverlening samen met externe relevante personen of diensten. In dit kader sluit het samenwerkingsakkoorden met andere voorzieningen die ook op het domein van kindermishandeling werkzaam zijn, vooral met de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg;
- het treft maatregelen die respect voor de basisrechten en de gebruiksrechten waarborgen en die conform zijn aan het Internationaal Verdrag inzake Rechten van het Kind;
- het centrum zorgt voor de ondersteuning van hulpverleners die te maken hebben met de problematiek van kindermishandeling, en die in dat verband contact opnemen. Het zorgt ook voor de systematische overdracht van zijn deskundigheid inzake kindermishandeling aan andere relevante instanties;
- het draagt bij tot de sensibilisering van de samenleving voor de problematiek van kindermishandeling;
- het centrum signaleert aan de bevoegde instanties op een systematische wijze ontwikkelingen en knelpunten, tekorten en behoeften inzake de hulpverlening rond kindermishandeling;
- het centrum is laagdrempelig en 24 uur per dag telefonisch bereikbaar.

In 2014 zorgde het **decreet voor Integrale Jeugdhulp** voor een extra opdracht als Gemandateerde Voorziening en kreeg VKM ook een rol in het permanentiesysteem van de **hulplijn 1712**. Deze nieuwe en bijkomende opdrachten worden later uitgebreider verduidelijkt.

DEFINITIE VAN KINDERMISHANDELING

De definitie van kindermishandeling die het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Mechelen hanteert luidt als volgt:

Kindermishandeling is elke vorm van lichamelijk, emotioneel, en/of seksueel geweld op kinderen, maar ook het onvoldoende voorzien in lichamelijke en/of emotionele behoeften.

Wij onderscheiden een aantal hoofdvormen van kindermishandeling:

- Lichamelijke mishandeling: alle mogelijke vormen van lichamelijk geweld tegenover kinderen;
- Lichamelijke verwaarlozing: er wordt niet of onvoldoende voorzien in de minimale lichamelijke behoeften van het kind (hygiëne, kleding, medische verzorging,...). Het kind krijgt niet de zorg en de verzorging waar het, gezien zijn leeftijd, recht op heeft;
- Psychische of emotionele mishandeling: het kind wordt herhaaldelijk getreiterd, gekleineerd, bang gemaakt, uitgescholden, verworpen,... Getuige zijn van familiaal geweld is ook een vorm van emotionele mishandeling.
- Geïnduceerde gefalsificeerde aandoening of nagebootste stoornis (voorheen Munchausen Syndrome by Proxy genoemd): mishandeling onder de vorm van allerhande onnodige medische onderzoeken en behandelingen, geïnduceerd op basis van door ouders verzonnen of verwekte klachten en ziekte tekens bij hun kind;
- Emotionele verwaarlozing: bij psychische of emotionele verwaarlozing wordt aan het kind geen aandacht of genegenheid geschonken, waardoor het in een sociaal isolement komt. De relatie ouder/kind kenmerkt zich door koelheid, liefdeloosheid en afwijzing;
- Seksueel misbruik: bij seksueel misbruik wordt het kind zodanig onder druk gezet dat het niet kan weigeren of het gevoel heeft niet te kunnen weigeren seksuele handelingen te verrichten, te ondergaan of bij te wonen. Bij seksueel misbruik is er meestal sprake van een ongelijke fysieke of psychische machtsverhouding tussen pleger en slachtoffer.

Seksuele kindermishandeling binnen het gezin is elke vorm van seksueel misbruik van een kind of jongere door een volwassene in de ouderrol of door anderen, eventueel minderjarigen, uit de vertrouwelijke omgeving van het kind.

Onder incest verstaan we seksuele contacten tussen bloedverwanten tot de derde graad.

WERKING VERTROUWENSCESTRUM KINDERMISHANDELING

Het VKM benadert situaties van kindermishandeling vanuit een **hulpverleningskader**. Aan elke melder wordt de mogelijkheid zich tot gerechtelijke instanties te richten, uitgelegd. Het uitgangspunt van een VK is veiligheid installeren en bewaken en kosteloze en vrijwillige hulp aan het mishandelde kind en zijn gezin geven. De nadruk ligt op vertrouwelijkheid en laagdrempeligheid. De hulpverlening heeft een heel eigen karakter. In situaties van kindermishandeling is er meestal geen hulpvraag van de betrokkenen en ontbreekt elke vorm van probleeminzicht. Beide factoren zijn nochtans noodzakelijk om hulpverlening op gang te brengen. De bedoeling van het centrum is om door haar interventies de noodzakelijke voorwaarden te scheppen om de meest aangewezen hulpverlening mogelijk te maken. In die zin bereiden we de 'reguliere' hulpverlening voor. Verder spreekt het voor zich dat in acute situaties van kindermishandeling vrijblijvende en/of vrijwillige hulpverlening vaak erg relatief is. Ook daarin verschilt de aanpak met de 'klassieke' hulpverlening. Via haar interventies wil het VKM vrijwillige hulpverlening én een eerste probleeminzicht mogelijk maken. Soms kan dit stadium vrij snel bereikt worden. Vaak echter vergt het vele hulpverleningsinterventies en overlegmomenten waarbij wat we noemen '**aanklampend**' gewerkt wordt. Crisissituaties zijn situaties die in vele gezinnen en families heel wat verandering mogelijk maken. Aan de andere kant vraagt het echter enorm veel inspanning en energie, zowel van de gezinsleden en andere betrokkenen als van de hulpverleners. Intensieve begeleiding op korte termijn is noodzakelijk. Van zodra de mogelijkheden aanwezig zijn om 'klassieke' hulpverlening op te starten wordt er in overleg met de reguliere hulpverleningsdiensten gezocht naar de beste, eventueel therapeutische, aanpak en doorverwijzing.

Welke hulpverlening biedt het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling concreet?

Meldingen opnemen

Onder een melding verstaan we *'iedere contact name met het vertrouwenscentrum, over een vermoeden van of een situatie van kindermishandeling'*.

Een melding kan telefonisch, schriftelijk, per e-mail of persoonlijk gebeuren.

De melder heeft de mogelijkheid om zich niet bekend te maken ten aanzien van het centrum, alsook om te vragen dat hij of zij anoniem kan blijven ten aanzien van het gezin of andere betrokkenen (waarbij het centrum wel op de hoogte is van de identiteit van de melder). Iedereen kan dus vertrouwelijk melden. Een melding kan gaan van **advies/consult** inwinnen betreffende diagnose, aanpak en doorverwijsmogelijkheden, tot een dringende vraag om **actieve hulpverlening** op te starten.

Kindermishandeling melden is geen eenvoudige zaak. In onze bekendmakingsfolder wordt uitgelegd dat melden de mogelijkheid biedt een hulpverleningsproces op gang te brengen voor het gemelde kind en zijn/haar gezin. Deze hulpverlening is er op gericht de mishandeling te stoppen, veiligheid te installeren en de achtergronden die aan de basis liggen van de mishandeling te begrijpen en te behandelen. Uitgangspunten voor deze hulpverlening zijn: gezinsgerichte aanpak, binnen een vertrouwelijk kader, die gratis aangeboden wordt.

Advies en consult verstrekken

Iedereen die een vermoeden of zekerheid heeft omtrent een situatie van kindermishandeling, kan overleggen met het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. Dit kan eventueel anoniem. Zowel de identiteit van de melder als van het gezin kunnen onbekend blijven. Zeker met professionele melders worden de voor- en nadelen van anoniem melden besproken.

Dit consult kan gaan over zaken als:

a) diagnosestelling

- Is hier sprake van kindermishandeling?
- Zijn dit signalen van kindermishandeling?
- Hoe kan de melder meer zekerheid krijgen over de diagnose?
- Is het aangewezen dat de melder maatregelen neemt in functie van de veiligheid van het kind?

b) aanpak

- Hoe kan de melder dit kind het beste helpen?
- Welke stappen kan de melder nog ondernemen?
- Is het wenselijk dat de melder beroep doet op andere instanties, bv. justitiële instanties?
- Wat verwacht de melder van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, en welk aanbod kan het Vertrouwenscentrum doen?

c) doorverwijzing

- Kan er reeds doorverwezen worden? Zo ja, op welke manier en welke instantie is het meest geschikt?
- Hoe kan dit met de betrokkenen besproken worden?
- Wanneer is het aangewezen het parket in te schakelen?
- De adviesvrager blijft de volledige verantwoordelijkheid dragen voor de eventuele acties die hij/zij na het adviesgesprek onderneemt.

Hulpverlening/Dossier

Wanneer het centrum in overleg met de melder besluit tot actief optreden opent het een dossier. Hierin kunnen verschillende werkvorm en gehanteerd worden:

Exploreren van de melding

Er wordt contact gelegd met professionelen met beroepsgeheim, die vanuit hun beroepsactiviteiten kunnen bijdragen tot een objectieve beoordeling van de situatie, het sociale netwerk waarin het gezin en het kind functioneren en de mogelijkheden tot hulpverlening.

Het verzamelen van relevante informatie is noodzakelijk om:

- een melding te verifiëren,
- inzicht te krijgen in de aard, ernst en omvang van het probleem,
- zicht te krijgen op de gezinsstructuur en het sociaal-maatschappelijk netwerk waarin het gezin en het kind functioneren,
- de mogelijkheden voor ondersteuning en/of hulpverlening in te schatten.

Hulpverlening ondersteunen en coördineren

Bij de hulpverlening betrokken professionelen worden gecontacteerd en meestal uitgenodigd voor een netwerkoverleg (NWO) zodat inspanningen op elkaar afgestemd en gebundeld worden. Een groot deel van deze coördinerende rol gebeurt telefonisch, vanaf het openen van het dossier tot en met het afsluiten.

Onrechtstreekse hulpverlening

Wanneer het niet mogelijk of wenselijk is ouders rechtstreeks aan te spreken kan gekozen worden voor een onrechtstreekse benadering. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat aan het kind een steunfiguur wordt geboden waar het regelmatig mee kan praten. Hoe belangrijk deze hulp kan zijn weten we van getuigenissen van 'overlevers': de emotionele schade is binnen de perken gebleven dankzij de aandacht, het begrip en de steun van een persoon uit hun leefwereld.

Het VK kan, indien gewenst, de vertrouwenspersoon ondersteunen en adviseren. Indien na verloop van tijd rechtstreekse hulpverlening mogelijk wordt of een interventie zich opdringt kan, in gezamenlijk overleg, de beste strategie uitgewerkt worden.

Rechtstreekse hulpverlening of crisisinterventie

Hulpverlening bij kindermishandeling situeert zich op de grens tussen vrijwillige en gedwongen en tussen therapeutische en juridische tussenkomst. Daardoor heeft de rechtstreekse hulpverlening van het VK een zeer eigen en specifiek karakter.

Een eerste streefdoel van het VK is de mishandeling of het seksueel misbruik zo snel mogelijk stoppen. Overhaast ingrijpen is echter niet aangewezen. Het is altijd afwegen waar een kind het meeste baat bij heeft. Soms is dat door acuut in te grijpen en het gezinsgeheim open te breken, soms is dat door af te wachten en het kind steunfiguren te geven totdat er een ingang in het gezin kan worden gecreëerd. Een doorverwijzing naar of een uitnodiging om naar het VK te komen - hoe vriendelijk ook geformuleerd of hoe zorgvuldig getimed en gepland - wordt door het gezin altijd als een bedreiging ervaren. Het kan de spanning en de onveiligheid in het gezin nog doen toenemen. Als het kind die spanning niet aan kan en/of zich extreem onveilig voelt, probeert het VK een tijdelijk uithuisplaatsing te realiseren. Daarvoor wordt beroep gedaan op organisaties die opvang kunnen voorzien binnen vrijwillige hulpverlening (CBJ, ziekenhuizen, crisisteam -18 enz...) of in gevaarsituaties op het parket jeugdzaken. Degelijke crisisopvang organiseren is een heikel punt in de hulp aan mishandelde kinderen en jongeren.

Het eerste gesprek met de ouders houdt vaak een confrontatie in. Confrontatie betekent in deze context dat de mishandeling of het misbruik op heldere, ondubbelzinnige wijze ter sprake wordt gebracht met de ouders. De kinderen zijn daarbij niet aanwezig.

Eén van de doelstellingen van de hulpverlening bij kindermishandeling is het geheim bespreekbaar maken. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de pleger de mishandeling of het misbruik toegeeft en ook de verantwoordelijkheid daarvoor op zich neemt. Toegeven dat er iets fout is gelopen is op zich niet voldoende. De prognose met betrekking tot behandelbaarheid van het gezin valt grotendeels af te leiden uit het al dan niet opnemen van de verantwoordelijkheid door beide ouders.

De hulpverlener neemt steeds terug initiatieven en tracht dit te bevorderen (aanklampend werken).

De hulpverlener kiest niet voor één partij tegen de anderen, maar poogt ieder gezinslid in zijn waarde te laten. Elk gezinslid krijgt de kans om zijn verhaal te vertellen. De werkelijkheid van het gezin is het geheel van deze (soms tegenstrijdige) verhalen. Men spreekt in dit verband van 'meervoudige partijdigheid', dat betekent: partijdig met iedereen, tegen niemand.

Het tempo van de contacten tussen de partijen onderling, tussen moeder en kind, tussen slachtoffer en broers/zussen, tussen vader en kind of met het hele gezin, wordt bepaald door het verwerkingsproces van het slachtoffer.

Doorverwijzen en afsluiten

De duur van de crisisinterventie en hulpverlening door een VK kan variëren. Er wordt steeds getracht van door te verwijzen naar de reguliere hulpverlening. Soms wordt het behandelingsplan in een hulpverleningsovereenkomst gegoten. Deze wordt dan regelmatig geëvalueerd en eventueel herzien.

Voor langdurige follow-up ontbreekt meestal de nodige tijd; we rekenen er op dat andere hulpverleners ons terug contacteren wanneer ze zich zorgen maken over de veiligheid van de gemelde kinderen.

WERKING GEMANDATEERDE VOORZIENING

Op 1 maart 2014 ging het nieuwe decreet Integrale Jeugdhulp (IJH) in voegen waardoor het landschap van de jeugdhulpverlening volledig herschreven werd. De veranderingen en gevolgen zijn zeer talrijk en ingrijpend, toch beperken we ons hier tot de concrete wijzigingen voor VKM als Gemandateerde Voorziening (GV).

Met de aanvang van het decreet kreeg VKM er een extra opdracht bij. De bestaande werking bleef dezelfde - vanaf 1 maart 2014 **reguliere werking** genoemd - en daarnaast kwam er een extra taak als GV.

Een GV situeert zich in het hulpverleningslandschap op de breuklijn tussen vrijwillige en gedwongen jeugdhulpverlening. Het Comité Bijzondere Jeugdzorg en de Bemiddelingscommissie werden stopgezet en vervangen door twee GV, namelijk het VK en het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ). Zij krijgen de taak toegediend om binnen een vrijwillig kader onderzoek te voeren naar de maatschappelijke noodzaak (MaNo) aan hulp in verontrustende situaties.

Een verontrustende situatie betekent een gezin waarbij men inschat dat de ontwikkelingskansen van een minderjarige bedreigd worden en/of hun (psychische, fysieke of seksuele) integriteit wordt aangetast.

Consult verstrekken

De GV heeft de opdracht om andere jeugdhulpaanbieders advies aan te bieden in verontrustende situaties waar er een vermoeden is dat het aanbieden van jeugdhulpverlening maatschappelijk noodzakelijk is. Advies (anoniem of niet) bieden aan hulpverleners is altijd één van onze kerntaken geweest. Daarom wordt de consultfunctie in onze GV niet losgekoppeld van onze adviesopdracht in de reguliere werking. Dit wil eveneens zeggen dat deze consultfunctie niet apart geregistreerd wordt, maar wel meegerekend bij de gewone adviesvragen. Bij het verstrekken van consult gaan we op ongeveer dezelfde manier te werk: inschatten wat er aan de hand is, signalen interpreteren en samen nadenken

over een mogelijke aanpak en vervolghulpverlening. Gezien het gebrek aan vorming in het werkveld over de veranderingen ten gevolge van het decreet IJH krijgen we ook heel wat algemene vragen, los van een bepaalde casus.

Hulpverlening aanbieden

Waar de hulpverlening stroef loopt én de verontrusting toeneemt, kan een dienst overwegen het gezin door te verwijzen naar een GV. De GV krijgt hierdoor het mandaat om te onderzoeken of hulp maatschappelijk noodzakelijk is, of het gezin bereid is hieraan mee te werken en welke hulp geschikt zou zijn. Deze dossiers zijn opgenomen bij de reguliere dossiers, enkele specifiekere cijfergegevens over de GV zijn te vinden op bladzijde 36.

Aanmeldingen

De aanmeldingen gebeuren door diensten binnen en buiten de jeugdhulp en door het Jeugdparquet. Het VK kan ook gezinnen vanuit de eigen reguliere werking verwijzen naar de GV mits bepaalde voorwaarden vervuld zijn.

Naast de GV VK bestaat er een tweede GV, namelijk het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg (OCJ). Het verschil tussen beiden ligt hem in de definiëring van verontrusting. Voor de GV VK moet de verontrusting duidelijk en hoofdzakelijk te maken hebben met kindermishandeling, voor de GV OCJ betreft het een verontrustende leefsituatie (VOS) en een bedreiging van de ontplooiing en ontwikkeling van de minderjarige.

Er zijn specifieke procedures en voorwaarden om een aanmelding bij de GV te doen:

1. Ben je een jeugdhulpaanbieder of voorziening binnen de integrale jeugdhulp, dan moet een aanmelding online gebeuren (E-health) via een motivatiedocument (M-document). Naast het M-document zijn er nog enkele voorwaarden aan verbonden: er moet een teambeslissing aan voorafgegaan zijn, het cliëntsysteem is ingelicht over deze beslissing, er is nog voldoende veiligheid om een onderzoek te voeren en er is onvoldoende medewerking. Van een jeugdhulpaanbieder wordt in principe verwacht dat hij mee verantwoordelijk en betrokken blijft doorheen de procedure bij de GV.
2. Ben je een hulpaanbieder buiten de integrale jeugdhulp? Dan vul je een M-document in dat wordt toegestuurd door de GV, het cliëntsysteem werd ingelicht en er is voldoende veiligheid om een onderzoek te voeren.
3. Ben je magistraat in het jeugdparquet, dan wordt een aanmeldingsverslag gemaïld naar de GV, het cliëntsysteem werd ingelicht en er is nog voldoende veiligheid.
4. Ben je consulent bij de sociale dienst van de jeugdrechtbank, dan werd je cliënt ingelicht, is er voldoende veiligheid en was er voorafgaandelijk overleg met de GV over een mogelijke verwijzing.
5. Ben je medewerker van het VKM, kan je intern doorverwijzen naar de GV na een teambeslissing, na het inlichten van het cliëntsysteem en als er voldoende veiligheid is. Voor interne verwijzingen werd ook een aanmeldingsverslag opgesteld.

De GV zal na een aanmelding in teamoverleg beslissen over de ontvankelijkheid van de aanmelding. In geval van het niet-ontvankelijk zijn, zal dit met de aanmelder besproken worden. Om een goede samenwerking en verstandhouding te houden met andere jeugdhulpaanbieders, adviseert de GV om vooraf telefonisch consult te vragen vooraleer een aanmelding te doen. Wat betreft aanmeldingen vanuit parket is de GV verplicht een onderzoek op te starten.

Onderzoek Maatschappelijke Noodzaak

Wanneer de GV een aanmelding ontvankelijk verklaart, start het MaNo-onderzoek. De GV zal de betrokken gezinsleden en hulpverleners bevragen en een inschatting maken. De zorgen en krachten worden geconcretiseerd vanuit verschillende perspectieven: cliënt, cliëntstelsel, relevante (professionele) betrokkenen, aanmelder en VK. De GV ontwikkelt gaandeweg een visie op de verontrusting, de hulpverleningsgeschiedenis en de huidige situatie en op die manier komt men tot een conclusie over de maatschappelijke noodzaak van hulp voor het gezin. Deze inschatting is geen vaststaand gegeven en kan wijzigen in de toekomst.

Aan het einde van het onderzoek, waarvoor zeker 3 maanden in acht genomen worden, wordt een teambeslissing genomen over de maatschappelijke noodzaak en de inhoud van het hulpplan. Deze beslissingen worden aan het cliëntstelsel meegedeeld in het triadegesprek. En daar beslist de cliënt om hieraan mee te werken of niet.

Casemanagement

Gaat het cliëntstelsel akkoord met het voorgestelde hulpplan, start de GV een casemanagement (CM). Er kan gekozen worden voor een interveniërend CM waarbij de GV zelf actief contact onderhoudt met het gezin en met de betrokken hulpverleners. Bij een observerend CM blijft de GV op de achtergrond en ligt de verantwoordelijkheid bij het gezin en de betrokken hulpverleners om contact te nemen indien nodig en om verdere acties uit te voeren.

Gedeelde verantwoordelijkheid en hulpcontinuïteit zijn belangrijke items in het nieuwe decreet dat stelt dat elke jeugdhulpverlener verantwoordelijkheid draagt om aan de slag te gaan met gezinnen en met verontrusting. Het decreet maakt ons hierdoor allemaal een beetje ‘consulent’. Dit houdt ook in dat diensten die een gezin aanmelden bij een GV mee verantwoordelijk blijven en mee in beeld blijven tijdens het onderzoek, bijvoorbeeld aanwezig zijn tijdens de intake of in functie van het hulpplan aanvragen indienen bij de toegangspoort. Beide vormen van CM worden maximaal na 6 maanden geëvalueerd met de vraag of er meer/minder hulp nodig is en of de GV nog verder betrokken dient te blijven.

Verwijzing Openbaar Ministerie

Het decreet stelt dat de GV een gezin naar het openbaar ministerie (OM) kan verwijzen wanneer jeugdhulp maatschappelijk noodzakelijk is, maar de minderjarige en/of zijn ouders/opvoedingsverantwoordelijken deze hulp niet vrijwillig aanvaarden. Alsook wanneer de minderjarige en/of zijn ouders/opvoedingsverantwoordelijken weigeren mee te werken aan het onderzoek naar de maatschappelijke noodzaak.

Bij kindermishandeling is veiligheid en erkenning van groot belang. Het VK als GV zal ook deze veiligheid en bereidwilligheid doorheen het onderzoek en het casemanagement nauw in de gaten houden. Ontstaan er hieromtrent (nieuwe) bezorgdheden zal de GV het cliëntstelsel aanmelden bij het OM, met het verzoek om gedwongen hulpverlening op te starten.

WERKING HULPLIJK 1712

In maart 2012 ging het **Meldpunt Misbruik, Geweld en Kindermishandeling** officieel van start. Elke burger kan er gratis terecht voor informatie en advies. Als verdere opvolging nodig is wordt doorverwezen naar andere hulporganisaties en/of politie/justitie. Het nummer **1712** werd doorheen heel Vlaanderen bekend gemaakt door middel van posters, folders en een TV-spot.

De 1712 werkingen worden provinciaal georganiseerd door CAW's en VK's. Voor de regio Mechelen was er voor de periode maart 2012 tot en met februari 2014 een samensmelting van de arrondissementen Mechelen en Turnhout; VK Mechelen en VK Turnhout werkten samen met CAW De Kempen in Herentals. Het CAW bemande, in realiteit 'bevrouwde', het meldpunt en schakelde oproepen betreffende kinderen steeds meteen door naar het VK. Regelmatig werden intervisiemomenten gepland. CAW De Mare Antwerpen had dezelfde werking voor het arrondissement Antwerpen. In de loop van 2013 verschoof de klemtoon van meldpunt naar **hulplijn 1712**.

Vanaf 1 maart 2014 werd de werking van 1712 in de provincie Antwerpen aangepast op vraag van de overheid. Conform de andere Vlaamse provincies werd overgegaan naar 1 hulplijn voor de provincie, waarbij de permanentie ter plaatse ook verzekerd wordt door VK medewerkers. Deze wijziging betekent concreet dat de drie vestigingen van het VKA samenwerken met het CAW Antwerpen, team **Slachtofferhulp**, gevestigd te Deurne. Vanuit Deurne wordt – in gedeelde verantwoordelijkheid CAW/VK, ieder 50% – telefoonpermanentie gedaan tijdens de werkdagen van 9 tot 17 uur. Vanaf april 2014 bestaat ook de mogelijkheid te mailen naar 1712. Deze reorganisatie bracht met zich mee dat de 1712- VK'ers werden bijgeschoold over de andere problematieken waarvoor 1712 gecontacteerd wordt. Het VK gaf de 1712 CAW collega's vorming over kindermishandeling. Regelmatig komt de 1712 Antwerpen ploeg samen, afwisselend in het CAW en in het VK, voor vorming, uitwisseling en intervisie. De werking wordt ondersteund door een, in 2014 nieuw samengestelde, stuurgroep waarin beleidsverantwoordelijken van de drie CAW's uit de provincie en het VKA zetelen. Het VK zetelt in de Vlaamse taskforce - vanaf juni 2015 omgevormd tot stuurgroep – die de provinciale 1712 werkingen opvolgt. Op 14 juni 2016 ging een trefdag voor alle provinciale werkingen door, waaraan werd deelgenomen door het VK.

Voor meer informatie over kindermishandeling en de werking van een Vertrouwenscentrum verwijzen we naar onze website www.vkantwerpen.be en www.kindermishandeling.be. Voor meer info over IJH, zie <https://wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp> en/vlaams-loket-jeugdhulp. Voor meer info over 1712 zie www.1712.be

2. ACTIVITEITEN ALS MELDPUNT

A. EVOLUTIE OVER 26 JAAR

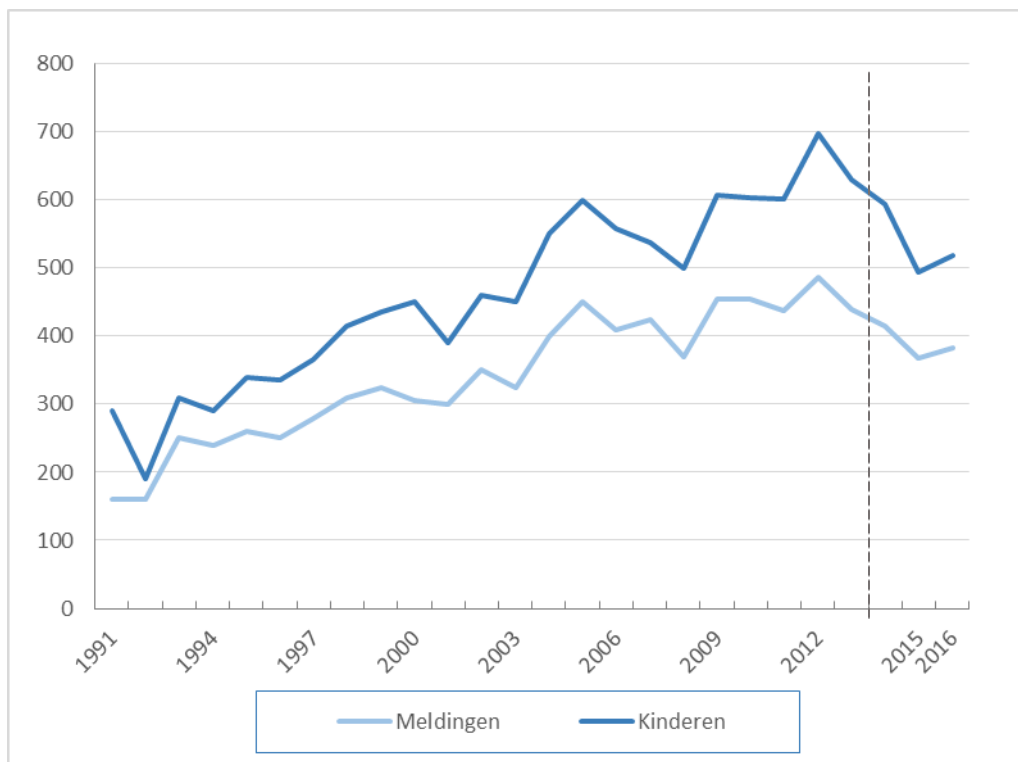
Alvorens jullie wederom ondergedompeld worden in de cijfers van het werkjaar 2016, wensen we een belangrijke kanttekening te maken bij diezelfde cijfers.

De werking van het Vertrouwenscentrum heeft **sinds 2014 fundamentele wijzigingen** ondergaan. De bijkomende opdrachten als Gemandateerde Voorziening en 1712 hebben grote verschuivingen veroorzaakt in deelaspecten van de werking; zoals bijvoorbeeld wie rechtstreeks contact kan nemen om een melding te doen, de complexiteit van aangemelde problematieken, de duurtijd van de betrokkenheid van een VK bij een gezin, etc. Daarom was 2014 een echt overgangsjaar: van oud naar nieuw, van bekend naar onbekend. 2016 is het tweede jaar waarin de nieuwe werking van januari tot december liep.

Wat betekent dit voor de cijfers? De eerste 23 jaren verliepen steeds gelijklopend en dat maakte ‘cijfers vergelijken’ mogelijk. Sinds 2014 is dit minder vanzelfsprekend: er zijn nog steeds dezelfde thema’s terug te vinden, maar soms iets beperkter en soms iets extra. Vergelijkingen maken met voorgaande jaren is niet meer altijd even zinvol en we zullen pas de komende jaren zicht krijgen op welke patronen zich aftekenen binnen de vernieuwde werking. In enkele grafieken zien jullie een stippellijn verschijnen, waarmee we de breuklijn willen aangeven tussen onze oude en nieuwe werking en hun cijfers.

Sedert de startjaren zagen we meer dan een verdubbeling van het aantal meldingen: van 170 in 1991 naar 434 meldingen in 2014. Na een stabiele periode in 2010 en 2011, kenden we een enorme piek in 2012. Logischerwijze daalde dit terug naar een gemiddeld normaal aantal, nl. **383 meldingen over 519 kinderen** in 2016. Een lichte stijging vergeleken met de 368 meldingen in 2015, het aantal kinderen steeg desgevallend ook, van 494 naar 519.

De grafiek op de volgende bladzijde toont de evolutie van start tot heden.

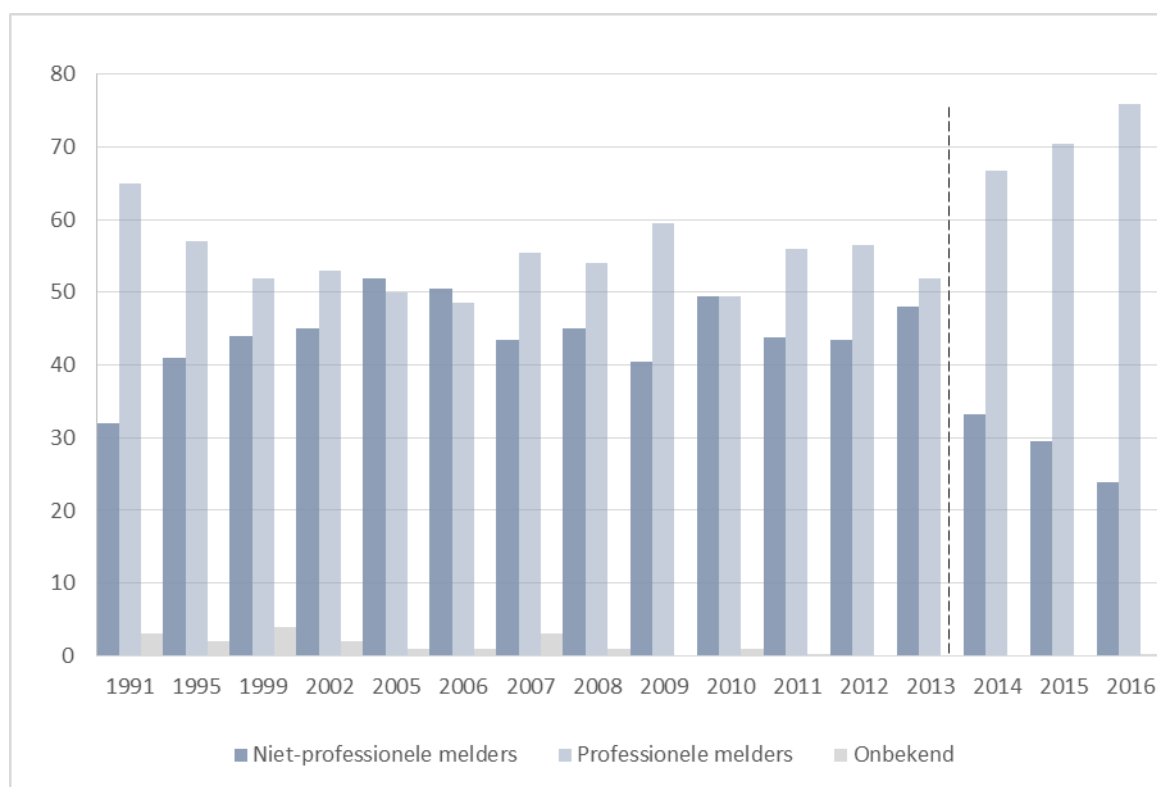

In **totaal** werden in de voorbije 26 werkjaren **12.211 kinderen** gemeld in VKM. Dit wil zeggen dat er **gemiddeld 470 kinderen per jaar** gemeld werden. Voor het behandelen van deze meldingen werkt het VK samen met een breed gamma eerste- en tweedelijnsdiensten in en buiten het arrondissement.

De veiligheid van het kind is prioritair bij elke interventie. Indien deze niet kan gegarandeerd worden door een hulpverleningsaanbod en/of daadwerkelijke interventie, wordt het parket ingelicht. Dit gebeurde in 2016 voor 8 dossiers, allemaal binnen de MaNo-procedure. Vanuit onze reguliere werking werd geen hoogdringende maatregel gevraagd, wel werd dit als advies gegeven aan sommige melders.

De cijfers zeggen niets over het werkelijke aantal mishandelde kinderen woonachtig in het arrondissement Mechelen. Enkel de gegevens over de kinderen die op het meldpunt gesignaleerd werden en de activiteiten die het VKM voor hen ondernam, worden verder in dit hoofdstuk toegelicht.

VERHOUDING PROFESSIONELE / NIET-PROFESSIONELE MELDERS IN %

Bij de opstart van het VK was er een duidelijk overwicht van professionele melders, dit is logisch gezien de antenne Mechelen werd opgericht omdat plaatselijke hulpverleners de nood aan een meldpunt aanvoelden.

In 2005 was het percentage niet-professionele melders voor het eerst hoger dan de professionele melders. Mogelijks had dit te maken met de publiekscampagne die in 2005 gevoerd werd. In 2006 was er nog een licht overwicht van het aantal niet-professionele melders (50,5%). Vanaf 2007 zagen we opnieuw een toename van het aantal professionele melders en deze trend zette zich sindsdien verder. De daaropvolgende jaren bleef er een overwicht van professionele op niet-professionele melders, toch namen de niet-professionelen nog steeds iets minder dan de helft van de meldingen op zich.

Vanaf 2014 zien we een kentering in de verdeling door de opstart van 1712: in 2016 waren er maar liefst **76% professionele melders** en slechts **23,8% niet-professionelen**. Door de steeds groter wordende bekendheid van de hulplijn 1712 voor burgers, ontvangen zij daar de eerste hulp en advies. Pas wanneer er meer of actiever hulp nodig is stromen zij door naar het VK, soms fungeren zij dan zelf als melder, maar even vaak zal een hulpverlener of 1712 als initiële melder fungeren en dus ook als dusdanig geregistreerd worden.

WOONPLAATS IN HET ARR. MECHELEN VAN DE GEMELDE KINDEREN PER JAAR

WOONPLAATS ARR. MECHELEN	1991	1995	1999	2002	2009	2013	2014	2015	2016
Berlaar	4	4	7	2	9	25	18	11	13
Bonheiden	9	4	9	6	7	22	25	13	13
Bornem	4	6	8	9	12	25	23	23	15
Duffel	5	5	11	14	12	25	44	23	32
Heist-op-den-Berg	6	3	19	15	29	54	60	68	67
Lier	15	21	31	32	34	61	61	55	78
Mechelen	70	101	101	120	147	203	202	162	166
Nijlen	5	8	15	17	22	18	14	13	15
Putte	1	3	7	8	22	13	31	19	15
Puurs	8	5	11	3	11	28	15	16	20
Sint-Amands	0	4	3	3	7	6	14	9	2
Sint-Katelijne-Waver	6	9	11	11	19	31	19	17	20
Willebroek	20	17	23	15	12	64	35	30	27

Sedert 1995 is er uit **elke gemeente** van het arrondissement Mechelen minstens één melding. Vanaf 2010 wordt de woonplaats per kind geregistreerd en niet langer per melding, dit maakt dat enkel de cijfers sinds 2010 echt vergelijkbaar zijn (zie ook bladzijde 25).

B. CIJFERGEGEVENS REGULIERE WERKING VKM 2016

In het volgende gedeelte geven we een overzicht van aantallen en tendensen in 2016, gegevens uit ons dagelijks werk met de cliënten: kinderen, gezinnen en andere hulpverleners en organisaties.

De tabellen in dit hoofdstuk geven meer informatie over de **383 adviesvragen en meldingen betreffende 519 kinderen** die het VKM bereikten in 2016.

Vanaf 2010 wordt er gewerkt met een elektronisch dossier en een aangepast registratiesysteem, daardoor zijn de cijfers voor sommige items op een andere manier gebracht dan vóór 2010. Items waarvoor voorgaande jaren cijfers beschikbaar waren (vraag van de melder, vraag versus gevolggeving, samenwerking, en verwijzingen), werden niet langer weer gegeven doordat de cijfers niet beschikbaar waren.

Deze cijfergegevens zijn gebaseerd op eigen registratie. Later op het jaar verschijnt een volledige verwerking van de registratiegegevens door de afdeling Preventieve Gezinsondersteuning van Kind & Gezin betreffende de zes Vertrouwenscentra (www.kindengezin.be). Door interpretatieverschillen wijken onze gegevens hiervan af.

Uit de cijfers van Kind en Gezin over de zes Vlaamse VK's blijkt dat het VKA in 2015 (jaarverslag 2016 nog niet gepubliceerd, zie [www.kindengezin.be/rapporten/Kind in Vlaanderen](http://www.kindengezin.be/rapporten/Kind_in_Vlaanderen)) in verhouding een groot deel van de meldingen behandelde. In de provincie Antwerpen is het aantal gemelde kinderen 67,7 per 10.000 minderjarigen. Dit is een daling want in 2014 was het 79,7 per 10.000 kinderen. In 2016 waren er bij **VKA**, voor de ganse provincie; dus de cijfers van VKM inbegrepen, **2025 meldingen over 2806 kinderen**.

Er gebeuren nog activiteiten in dossiers die de **jaren ervoor** geopend waren, in 2016 betrof dit een **100-tal** dossiers. Dit is een hoger aantal dan de vorige jaren, wat voor een groot deel te wijten is aan MaNodossiers die een langdurig casemanagement vereisen. Daarnaast gaat het vaak om crisissituaties die in 2016 ernstige risicosituaties bleven. Dit vraagt een vasthoudende coördinatie, evaluatie en follow-up van de geplande en gedane interventies. Ook in 2016 kreeg VKM te maken met zeer complexe problematieken, gekoppeld aan het gebrek aan doorverwijsmogelijkheden gaf dit een zware caseload.

De werkdruk in een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling ligt steeds hoog. Dit bleek uit een externe bevraging met vergelijkend onderzoek in de 6 Vlaamse Vertrouwenscentra. De werkdruk maakt dat urgente meldingen bij voorrang opgevolgd worden en dat sommige meldingen niet de nodige opvolging kunnen krijgen.

Voor hoogdringende situaties buiten de kantooruren kunnen melders voor telefonische bijstand terecht bij medewerkers van het VKA dat daarvoor **24u/24u bereikbaarheid** per gsm organiseert. Deze mogelijkheid wordt aan de oproepers uitgelegd via het antwoordapparaat. De vijf hulpverleners van de antenne draaiden mee in het 24-uren-permanentiesysteem voor de provincie Antwerpen.

WIJZE VAN MELDEN

97,9% (375) van de meldingen werd aangemeld binnen de kantooruren. De grote meerderheid, 82,2% van de melders, nam telefonisch contact op, 1,8% meldde schriftelijk en 4,2% opteerde voor een onaangekondigd persoonlijk gesprek. Omwille van afspraken en permanenties is het niet mogelijk om melders dan uitgebreid te woord te staan, meestal nemen we kort de tijd om te checken of ze in het VK op het juiste adres zijn en indien dit zo is, wordt een afspraak vastgelegd. Het aantal meldingen per e-mail bedroeg 11,8%. De stijging is volledig te wijten aan de aanmeldingen bij onze Gemandateerde Voorziening: de aanmeldingen vanuit het Jeugdparket gebeuren volgens een vaste procedure en die eerste contactname moet via e-mail gebeuren. Wanneer (niet-)professionelen per e-mail melden, wordt hun mail doorgestuurd naar 1712.

Anonimiteit werd door ongeveer 1 op 3 melders (35,5%) uitdrukkelijk gevraagd. Bij adviezen en consulten houden melders de identiteitsgegevens van de betrokken kinderen vaak anoniem.

WOONPLAATS VAN DE GEMELDE KINDEREN

In totaal komen 483 kinderen (93%) uit de 13 gemeenten van het arrondissement Mechelen. Hiervan zijn er 166 uit Mechelen zelf. In totaal 32% van de gemelde kinderen – **34,4%** van het arrondissement - zijn dus woonachtig of verblijvende te **Mechelen**. Dit heeft te maken met de bekendheid van het centrum in de arrondissementele hoofdstad en met de centrumfunctie van een stad (vb. aanwezigheid Vluchthuis, CIC, scholen en andere diensten), maar ook met het feit dat in de stad Mechelen ongeveer 25% van de kinderen uit het arrondissement woont.

Er werden opvallend meer kinderen (van 55 naar **78**) uit **Lier** gemeld.

Uit elke gemeente van het arrondissement waren er meldingen. Zoals reeds gezegd zegt dit niets over het werkelijk aantal mishandelde kinderen in de gemeente.

De 36 kinderen uit andere arrondissementen zijn in feite bestemd voor andere Vertrouwenscentra.

Meestal komen de melders echter uit het arrondissement Mechelen of gaan de betrokken kinderen in het arrondissement naar school. Gemeenten zoals Zemst, Keerbergen of Kapelle-op-den-Bos, zijn eerder op Mechelen afgestemd dan op Leuven. Ook in de randgemeenten van het arrondissement Antwerpen doet zich dit fenomeen voor, vb Rumst. Ook gaat het over kinderen uit scheidingen waarvan één van de ouders in de regio woont, maar waar het kind zelf bij de andere ouder gedomicilieerd is. Soms kiezen melders bewust niet voor het VK van hun provincie om de anonimiteit te verhogen.

	2015	2016	2016		2015	2016	2016
	%	kinderen	%		%	kinderen	%
Berlaar	2,2	13	2,5	Antwerpen	3,2	8	1,5
Bonheiden	2,6	13	2,5	Turnhout	0,2	2	0,4
Bornem	4,7	15	2,9	Vlaams-Brabant	1,8	17	3,3
Duffel	4,7	32	6,2	Oost-Vlaanderen	1,2	5	1
Heist-op-den-Berg	13,8	67	12,9	West-Vlaanderen	0,2	0	0
Lier	11,1	78	15	Limburg	0,4	0	0
Mechelen	32,8	166	32	Brussel	0	1	0,2
Nijlen	2,6	15	2,9	Nederland	0	3	0,6
Putte	3,9	15	2,9	Onbekend	0	0	0
Puurs	3,2	20	3,8				
Sint-Amands	1,8	2	0,4				
Sint-Katelijne-Waver	3,5	20	3,8				
Willebroek	6,1	27	5,2				
	93	483	93		7	36	7

GEVOLGGEVING DOOR HET CENTRUM

Vanaf 2014 is de opvolging van een melding uitgebreider: we geven in onderstaande tabel weer hoeveel adviezen, dossiers, MaNo-dossiers, meldpunt adviezen en meldpunt dossiers er geopend werden. De komende jaren zullen meer vergelijkingen en interpretaties aan deze cijfers gegeven kunnen worden.

OPVOLGING MELDING	2016	% 2016	% 2015
Advies	290	75,7	74,5
Dossier	60	15,7	14,7
MaNo dossier	26	6,8	5,9
Meldpunt advies	5	1,3	3,5
Meldpunt dossier	2	0,5	1,4
	383	100	100

Een **advies** is een melding waarbij de melder enkel verzoekt om advies of **consult**. Consultvragen (of coachings) komen enkel van beroepshalve betrokken melder. Een advies kan ook een **verwijzing** inhouden. Bij sommige advies- en consultmeldingen wordt er meer dan één telefonisch of persoonlijk gesprek gevoerd met de melder. Bij een consultmelding kan de hulpverlener van het VK aan een door de melder georganiseerde overlegvergadering deelnemen. Een melding wordt een **dossier** wanneer het VK alleen of samen met andere

betrokken hulpverleners verantwoordelijkheden opneemt. Dit kan inhouden: informatie verzamelen, coördineren, ouders/pleger en/of slachtoffer spreken, crisisopvang van alle betrokkenen, diagnostisch onderzoek, hulpverlening opzetten en verwijzen. Een **MaNo aanmelding** is een dossier dat wordt geopend binnen onze werking als Gemandateerde Voorziening. Zoals eerder vermeld (bladzijde 15) kan er ook een consult gevraagd worden binnen onze werking als Gemandateerde Voorziening. Deze consulten worden geregistreerd als adviezen en maken dus deel uit van de bovenstaande 75,7%. **Meldpuntadviezen** en **meldpuntdossiers** zijn situaties die worden doorverwezen naar de reguliere werking van het VK vanuit de hulplijn 1712, de hulplijn 1712 wordt in dat geval geregistreerd als melder, maar de oorspronkelijke melding kwam dus van een burger.. De opsplitsing tussen advies en dossier heeft ook hier te maken met de rol en verantwoordelijkheid die het VK opneemt, vergelijkbaar met gewone adviezen en dossiers.

In totaal werden in de dossiers 96 **netwerkoverlegvergaderingen** (NWO) met andere hulpverleners georganiseerd, meestal is ook het cliëntsysteem aanwezig. De meeste overlegvergaderingen vonden buitenshuis plaats. Dit heeft te maken met het feit dat andere diensten een essentiële partner zijn in de samenwerking. Er bestaan ondertussen vele vormen van overleg: denk maar aan de rondetafels, netwerktafels, cliëntoverleg, eigen kracht conferenties, enzovoort. Voorlopig worden deze overlegmomenten nog onder éénzelfde noemer geregistreerd.

In totaal vonden 75 **huisbezoeken** plaats in 2016 en 25 cliëntcontacten gingen door op school of een andere locatie buiten het VK. Bedoeling van dit outreachend werken is de drempel tot hulpverlening zo laag mogelijk te houden, maar het kan ook een uiting zijn van de aanklappende opstelling.

Ten opzichte van 2015 zien we een significante toename van het aantal overlegvergaderingen (55 naar 96) en huisbezoeken (32 naar 75): dit is typerend voor de complexiteit en intensiteit van de dossiers. Zeker MaNo-dossier vereisen een meer hands-on aanpak met regelmatige evaluatiemomenten en contacten aan huis. Deze arbeidsintensieve dossiers vragen om de betrokkenheid van 2 hulpverleners per dossier.

MELDERS

De meldingen bij het Vertrouwenscentrum zijn afkomstig uit verschillende hoeken van de samenleving.

Meldende instantie	Aantal			%
	2016	2016	2015	
Niet-professionele melders	92	24	29,6	
Buren, kennissen, familie, ouders, pleger, slachtoffer,...				
Professionele melders	291	76	70,4	
Voorschoolse voorzieningen	3	0,8	1,1	
Instanties i.v.m. school	94	24,5	24,2	
Instanties i.v.m. welzijn	78	20,4	15,5	
Instanties i.v.m. gezondheid	50	13,1	15,5	
Instanties i.v.m. bijzondere jeugdzorg	40	10,4	6,3	
Instanties i.v.m. justitie	16	4,2	5,6	
1712: Meldpunt Geweld, Misbruik en Kindermishandeling	10	2,6	2,2	
	383	100	100	

Voorgaande tabel geeft de melders weer van de 383 meldingen.

Ter vergelijking: uit de registratiegegevens van Kind en Gezin (voor 2015, gegevens 2016 nog niet beschikbaar) van de zes VK's blijkt dat 15,2% van de melders niet-professioneel betrokken zijn. Waar de voorbijgaande jaren het aantal **niet-professionele melders** in Mechelen beduidend hoger was dan het gemiddelde, komen we steeds vaker op gelijke hoogte met de Vlaamse cijfers. Dit heeft te maken met de naambekendheid van de hulplijn 1712 en de beslissing van VKA om vanaf oktober 2014 niet-professionelen door te verwijzen naar de gratis hulplijn 1712. Wanneer burgers reeds eerder contact met onze dienst hadden of wanneer ze door een hulpverlener verwezen worden, kunnen zij wel meteen bij VKA/M/T terecht. Zoekt een burger voor het eerst naar hulp dan wordt hij verwezen naar 1712. Deze hulplijn is gratis en toegankelijk en moet een nieuwe vaste waarde in de samenleving worden, als ankerpunt voor advies, informatie en hulp bij geweld.

Ten aanzien van het gemelde gezin wordt de naam van de melder al dan niet genoemd, dit wordt duidelijk afgesproken met de melder. Met de professionele melders komen we meestal tot de overeenkomst om hun identiteit en/of positie bekend te maken aan het betrokken gezin, meestal hebben ze de betrokkenen al aangesproken en soms komen ze mee naar het eerste gesprek.

Gedetailleerd geeft dit volgend overzicht:

Niet-professionele melders

Biologische moeders melden, zoals voorgaande jaren, het vaakst (9,74%), gevolgd door de kennissen/buren (5,2%). Grootouders en andere familieleden blijven belangrijke melders. In 2016 zijn er weinig opvallende verschuivingen. Twee slachtoffers meldden zelf over hun situatie. Het is een hoge drempel voor slachtoffers om over hun moeilijke geheimen te spreken. Meestal doen ze dat niet uit angst of omdat ze zich schuldig voelen, uit loyaliteit en/of omdat ze niet begrijpen dat ze slachtoffer zijn van handelingen die niet kunnen. Ze richten zich eerder tot een vertrouwenspersoon in de school of de familie. Vaak spreken slachtoffers niet en merken derden door signaalgedrag van de kinderen en jongeren dat er iets aan de hand is. Ook mishandelende, misbruikende, verwaarlozende ouders/opvoeders stellen uiterst zelden zelf een hulpvraag. Meldingen door gezins- of familieleden (moeder, vader, grootouder, oom, tante,...) gebeuren vaker in (echt)scheidingen.

Meldende instantie	Aantal		%
	2016	2016	2015
Niet-Professionele melders	92	24	29,6
Slachtoffer	2	0,5	0,6
Biologische moeder	37	9,7	11,4
Stiefouder/ partner van ouder	2	0,5	0,8
Adoptie/pleegouder	0	0	0
Biologische vader	12	3,1	7,9
Ander familielid	7	1,8	1,6
Kennissen/buren	20	5,2	1,9
Grootouders	10	2,6	4,3
Andere personen uit primaire omgeving van het slachtoffer of de dader	1	0,3	1,1
Onbekend	1	0,3	/

Professionele melders

- De voorschoolse voorzieningen blijven een beperkte groep van aanmelders, in 2016 maakten zij 0,8% van de professionele melders uit.
- Het aantal meldingen uit onderwijs (school, CLB, e.a.) is in 2016 opnieuw gestegen van 24,2% naar 24,5% en bevestigt zo dat het schoolmilieu onze belangrijkste melder blijft. Verschillende scholen en CLB's hanteren handelings- en stappenplannen voor het omgaan met verontrustende situaties en ondernemen hierdoor zelf meer actie ten aanzien van vermoedens van kindermishandeling. Het is pas in een latere fase dat zij ons melden, bv. wanneer ouders niet meer meewerken.
- Meldingen uit de welzijnssector kenden het afgelopen jaar een stijging van 15,5% naar 20,4%.
- De gezondheidssector neemt 13,1% voor zijn rekening.
- De meldingen uit bijzondere jeugdzorg stegen van 6,3% naar 10,4%. De samenwerking tussen VK en bijzondere jeugdzorg werd stevig uitgebreid sinds de opstart van onze Gemandateerde Voorziening. Het VK is steeds vaker contactpersoon-aanmelder van gezinnen bij de jeugdzorg en een rechtstreeks aanspreekpunt voor voorzieningen bij een ongerustheid.
- Meldingen door justitiële instanties blijven stabiel in 2016 met 4,2%. In de omzendbrief GPI 58 is bepaald dat politiediensten, in situaties waar kinderen slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld, de mogelijkheid moeten aanbieden om voor slachtofferhulp verwezen te worden naar het VK van het betrokken arrondissement. Tot nu toe was de uitvoering hiervan nauwelijks merkbaar, in 2016 ontvingen we geen meldingen vanwege Slachtofferhulp, maar wel 6 vanwege de lokale politie. We zien dat het Jeugdparquet van Mechelen een grote aanmelder is voor de opstart van onderzoeken naar maatschappelijke noodzaak. De 10 meldingen door het parket die u in onderstaande tabel ziet, zijn allemaal meldingen bij onze Gemandateerde Voorziening.

PROFESSIONELE MELDERS	Totaal		%
	2016	2016	2015
Totaal Voorschoolse voorzieningen	3	0,8	1,1
Totaal Schoolse voorzieningen	94	24,5	24,2
School	27	7	2,5
Centrum Leerlingen Begeleiding (CLB)	63	16,5	21,2
Andere schoolse voorzieningen	4	1	0,5
Totaal Welzijnsorganisaties	78	20,4	15,5
Centrum Algemeen Welzijnswerk (CAW onthaal, JAC, CIC)	20	5,2	3,5
Ander Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)	6	1,6	0,8
Eigen Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) (interne MANO procedure)	3	0,8	0,8
Centrum Geestelijke Gezondheidszorg (CGG)	14	3,7	2,8
Openbaar Centrum Maatschappelijk Werk (OCMW/Sociaal Huis)	8	2,1	3,5
Voorziening voor gehandicapten	7	1,8	2,2
Jeugd-/Sportvereniging	6	1,6	0
Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG)	7	1,8	1,4
Ander welzijnswerk (mutualiteit, vluchtelingenwerk, ...)	7	1,8	0,5
Totaal Gezondheidszorg	50	13,1	15,5
Kind & Gezin	2	0,5	0,5
Huisarts / Wijkgezondheidscentrum	13	3,5	2,7
Ziekenhuis (arts en sociale dienst)	15	3,9	6
Privétherapeut /Psychiater/Geneesheer-specialist	15	3,9	3,3
(Kinder-)psychiatrie	5	1,3	3
Totaal Instanties i.v.m. bijzondere jeugdzorg	40	10,4	6,3
Voorziening voor plaatsing/begeleiding	17	4,4	3,3
Integrale jeugdhulpverlening (vb. crisisnetwerk)	1	0,3	0,5
OCJ	2	0,5	0
Sociale dienst jeugdrechtbank	0	0	0,5
Niet-residentiële voorziening voor BJB	20	5,2	2
Totaal Justitiële instanties	16	4,2	5,6
Lokale politie/jeugdbrigade	6	1,6	1,6
Parket	10	2,6	3,5
Andere Justitiële instantie (bv. justitiehuis)	0	0	0,5
1712: Meldpunt Geweld, Misbruik en Kindermishandeling	10	2,6	2,2
1712: Meldpunt Geweld, Misbruik en Kindermishandeling	10	2,6	2,2
	291	76	70,4

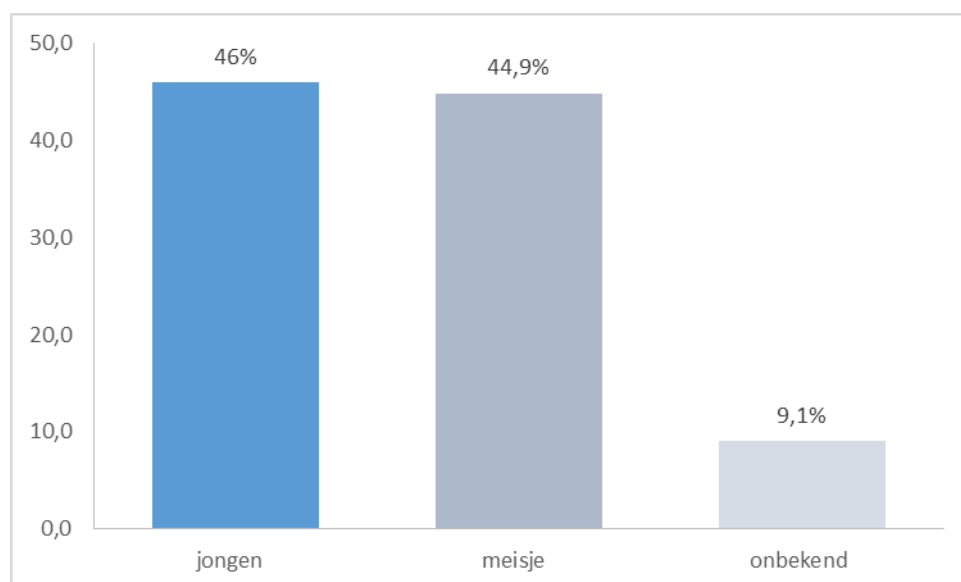
AANTAL BETROKKEN KINDEREN

De 383 meldingen hebben betrekking op 519 kinderen. Bij 24,5% van de meldingen wordt binnen hetzelfde cliëntsysteem meer dan één kind aangemeld voor mishandeling.

In totaal werden tijdens de 26 voorbije werkjaren 12.211 kinderen gemeld. Dit wil zeggen dat er gemiddeld 470 kinderen per jaar gemeld werden.

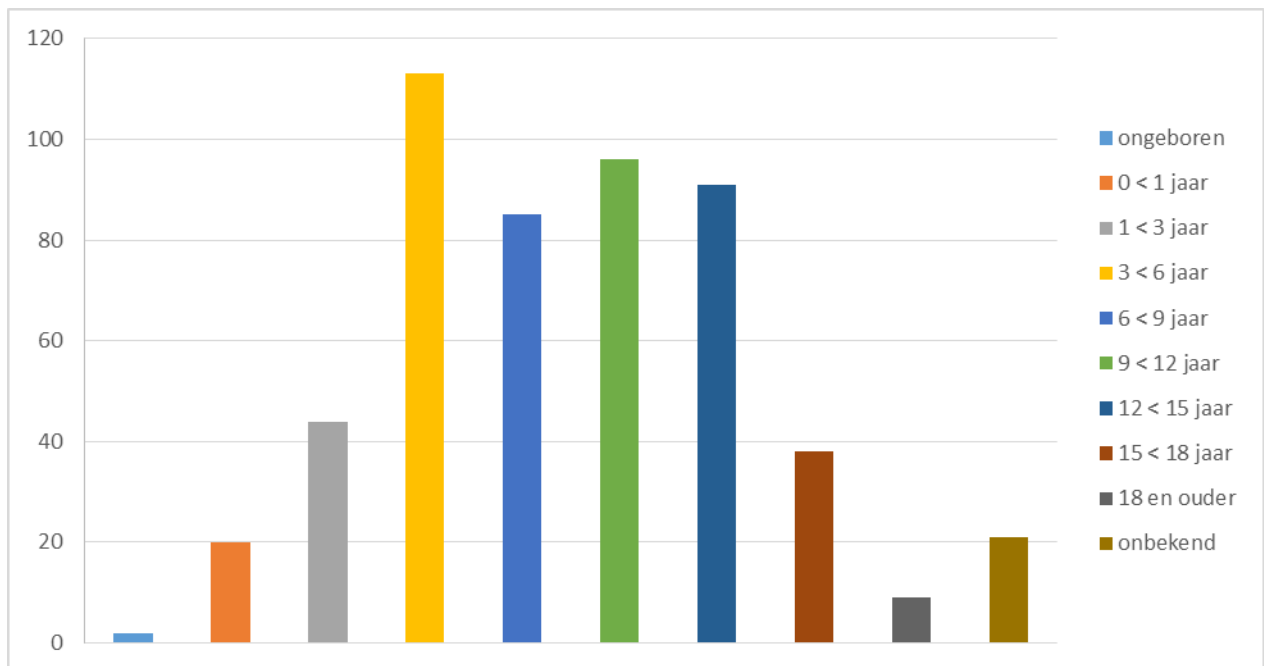
Aantal kinderen per melding	Aantal meldingen	Aantal kinderen	%
1 kind	289	289	75,5
2 kinderen	65	130	17
3 kinderen	18	54	4,7
4 kinderen	9	36	2,3
5 kinderen	2	10	0,5
	383	519	100

SEKSE-VERDELING BIJ GEMELDE KINDEREN

Bovenstaande figuur toont de sekseverdeling van de gemelde kinderen: 239 (46%) jongens tegenover 233 (44,9%) meisjes. Voor 47 (9,1%) meldingen zijn geen gegevens over het geslacht van het betrokken kind bekend.

LEEFTIJDSCATEGORIE VAN DE GEMELDE KINDEREN

Niet toevallig situeert de grote meerderheid van de gemelde kinderen zich bij de schoolgaande kinderen tussen 6 jaar en 15 jaar, op school is er meer zicht op het functioneren van kinderen. In 2016 werden opvallend veel kleuters gemeld. Het schoolmilieu is de belangrijkste melder. De meldingen over ongeboren kinderen gaan over ernstige risicosituaties.

HERKOMST VAN DE OUDERS

Afrika (land onbekend)	1
België	467
Bosnië-Herzegovina	1
Brazilië	2
Burkina Faso	2
Congo	1
Cuba	1
Egypte	4
Ghana	2
Guinea	1
Irak	1
Joegoslavië	4
Kameroen	1
Marokko	14
Mongolië	1
Nederland	4
Polen	6
Portugal	1
Russische Federatie	1
Syrië	1
Turkije	3
Totaal	519

In 2016 was voor 10% (2015: 14,2%) van de gemelde kinderen, één of beide ouders van buitenlandse afkomst. Binnen de werking als Gemandateerde Voorziening betrof het merendeel kinderen met ouders van Belgische afkomst (21 meldingen), slechts 6 aanmeldingen hadden minstens 1 ouder van buitenlandse origine (Polen, Marokko en Ghana).

Dit wil zeggen dat er zich regelmatig een taalprobleem stelt in de hulpverlening,, het VK dient dan een beroep te doen op tolken. Dit leidt soms tot moeizame planning van gesprekken en het niet kunnen inspelen op dringende noden. Ook in functie van verdere verwijzing voor hulp blijkt de taal dan een extra hindernis.

GEMELDE PROBLEMATIEK

De tabel is een weergave van de problematiek die door de melders als ‘belangrijkste problematiek’ werd omschreven. Onze registratie voorziet nog een ‘bijkomende problematiek’, maar enkel de voornaamste problematiek wordt in deze tabel weergegeven. Uiteraard zijn de meeste kinderen slachtoffer van meerdere vormen van actieve en/of passieve kindermishandeling.

GEMELDE PROBLEMATIEK	Totaal		%
	Kinderen		
	2016	2016	2015
Lichamelijke mishandeling	99	19,1	16,2
geïnduceerde, gefalsificeerde aandoening	4	0,8	0,6
niet-accidenteel (intra)cranieel letsel	1	0,2	0
Lichamelijke verwaarlozing	62	11,9	9,3
Emotionele mishandeling	72	13,9	17,6
getuige van geweld	44	8,5	9,1
Emotionele verwaarlozing	47	9,1	9,3
Seksueel misbruik: intrafamiliaal	53	10,2	13
Seksueel misbruik: extrafamiliaal	18	3,5	5,1
Grensoverschrijdend gedrag door de minderjarige	6	1,1	/
lichamelijke mishandeling door minderjarige	6	1,1	0,2
emotionele mishandeling door minderjarige	0	0	0,2
seksueel misbruik(intra- & extrafamiliaal) door minderjarige	18	3,5	2,4
Risicosituatie	70	13,5	12,2
Verwerkingsproblematiek	10	1,9	2
Onbekende, onduidelijke of andere problematiek	9	1,7	2,8
Totaal	519	100%	100%

- De meldingen betreffende seksueel misbruik blijven aanzienlijk (in totaal 17,2%). Veel van onze werktijd wordt besteed aan dossiers seksueel misbruik, gezien het complexe problematieken en dynamieken zijn.
- Lichamelijke mishandeling werd jarenlang het vaakst gemeld, maar sinds 2012 is er een keerpunt in deze tendens. We zien dat emotionele mishandeling dit jaar opnieuw vaker gemeld werd dan lichamelijke mishandeling. Het hoge aantal kinderen die lijden onder emotionele mishandeling kan gekaderd worden in de stijging van het aantal vechtscheidingen, maar ook in onze gedetailleerdere registratie van kinderen die getuige zijn van (partner)geweld.
- Lichamelijke verwaarlozing blijft in 2016 ruim vertegenwoordigd met 11,9%, dit is mogelijks een signaal van de aanslepende armoedeproblematiek in Vlaanderen. De huidige vooruitzichten op vlak van banenverlies en verminderde gezinsbudgetten doen vermoeden dat deze tendens zal aanhouden in de toekomstige jaren. Je kan je afvragen in hoeverre het over verwaarlozing door de maatschappij gaat.

- Voor 13,5% van de kinderen schatte de melder hun leefsituatie als risicovol in, meestal betreft dit zeer jonge kinderen, ouders met een verslavingsproblematiek en/of onhygiënische woonomstandigheden.
- Er zijn maar 9 kinderen met onduidelijke problematieken of ander probleem, daaruit blijkt dat melders goed weten waarvoor ze in een VK terecht kunnen.

SITUERING MISHANDELING

	AANTAL	% 2016
Binnen (echt)scheidingsproblematiek	89	23,2
Buiten (echt)scheidingsproblematiek	204	53,3
Onbekend	90	23,5
	383	100

Meestal is de verhouding één op vier, d.w.z. dat de melder aangeeft dat bij één op vier kinderen de (echt)scheidingsproblematiek een rol speelde in de mishandeling. In 2013 was het 24,8%, in 2014 26,3%, in 2015 steeg het naar 29%, in 2016 daalt het opnieuw tot 23,2%. Dit wil zeggen dat in iets minder dan 1 op 4 meldingen conflictueus ouderschap t.g.v. scheiding een rol speelt.

Kindermishandeling in scheidingsituaties is een complexe aangelegenheid. Het is belangrijk om in dit verband de verschillende hulpvragen en belangen van elkaar te onderscheiden en onterechte verwachtingen naar het VK toe uit te klaren.

Het VKM overlegt met de betrokken melder welke vragen waar terecht kunnen. Indien het gaat over juridische vragen (hoede- en omgangsregeling, onderzoeken voor de rechtbank, enz...) verwijst het VKM door naar hiervoor bevoegde instanties zoals advocaten, ouderschapsbemiddeling, lokale politie, enz. Dit verklaart het groot aantal verwijzingen naar deze diensten. Indien het gaat over kindermishandeling én er is een kans op hulpverlening, wordt - in overleg met de melder - hulpverlening opgezet (al dan niet door het VKM zelf). De verschillende partijen worden bij deze hulpverlening betrokken.

Uit casusbespreking en structureel overleg blijkt de grote bezorgdheid van hulpverleners over kinderen waarvan de ouders in een **vechtscheiding** zitten. Zoals de meeste diensten voelt het VK zich vaak machteloos om het beschadigend optreden van de ouders te stoppen. Elk hulpverlenend initiatief voor het kind kan door de andere ouder geboycot worden en ook justitie kan in dergelijke situaties weinig dwingende maatregelen opleggen. De laatste tijd ontstaan specifieke hulpinitiatieven en methodieken betreffende deze problematiek van conflictueus verlopend ouderschap, dit stemt ons hoopvol voor de toekomst.

SITUERING PLEGER

	AANTAL	%2016
Intrafamiliaal	326	85,1
Extrafamiliaal	29	7,6
Intra- en extrafamiliaal	5	1,3
Onbekend/onduidelijk	16	4,2
Niet van toepassing	7	1,8
	383	100

Kinderen worden het vaakst mishandeld door iemand van het gezin waartoe ze behoren, dat blijkt zowel uit onderzoek als uit de cijfergegevens van de VK's.

In 85,1% van de gevallen gaat het volgens de melder om intrafamiliaal daderschap (bloedverwanten tot de 3^e graad of een vervangend familielid). Bij 7,6% gaat het om extrafamiliaal daderschap (buren, leerkrachten, babysitters, ...).

C. CIJFERGEGEVENS GEMANDATEERDE VOORZIENING

Onderstaande cijfers zijn enkel gebaseerd op de dossiers Maatschappelijke Noodzaak (MaNo-dossiers) vanuit onze opdracht als Gemandateerde Voorziening (GV). De herschikkingen in de Integrale Jeugdhulp hebben ertoe geleid dat het VK, naast haar reguliere werking, ook de opdracht van GV dient te vervullen sinds maart 2014.

AANTAL AANMELDINGEN

In 2016 ontving VKM als GV tussen januari en december 27 meldingen voor de start van een onderzoek naar maatschappelijke noodzaak, dit betrof in totaal 48 kinderen. De meldingen sijnelden vorig jaar geleidelijk binnen, met 1 tot 4 meldingen per maand, maar dit jaar zagen we een duidelijkere concentratie met pieken in mei, juni en december.

MELDERS

Melders	AANTAL 2016	% 2016	% 2015
Jeugdparquet Mechelen	10	37	63,7
Jeugdhulpverlener integrale jeugdhulp	13	48,2	22,7
Hulpverlener buiten integrale jeugdhulp	2	7,4	0
Interne procedure VK	2	7,4	13,6
	27	100	100

Dit jaar vallen meteen twee belangrijke verschuivingen op. We kregen beduidend meer meldingen vanuit de integrale jeugdhulp; van 5 in 2015 naar 13 in 2016. De voornaamste aanmelder binnen integrale jeugdhulp was CLB (5), daarnaast zien we meldingen van OOC, CAW, CGG, OBC, Dagcentrum en CKG. De melders buiten Integrale waren een vroedvrouw en een dienst voor niet-begeleide minderjarigen. We ontvingen 4 meldingen minder in vergelijking met vorig jaar vanuit het Jeugdparquet Mechelen. Al merkten we ook hier een significante verandering. Het Jeugdparquet is als enige aanmelder in de mogelijkheid om een sneller onderzoek te vragen, sneller dan de standaard 3 maanden onderzoeksfase. Zij kunnen namelijk vragen om ofwel binnen 1 maand ofwel binnen 2 weken een eerste uitspraak te doen over de medewerking van het gezin/de maatschappelijke noodzaak en/of de mogelijkheden binnen de vrijwilligheid. In 2014 en 2015 samen vroegen ze slechts 5 keer om een snellere interventie. Maar in 2016 kregen we slechts 3 keer de mogelijkheid tot 3 maanden onderzoek, 1 keer werd een antwoord binnen 2 weken gevraagd en maar liefst 6 keer werd de termijn van 1 maand gevraagd. Voor een klein team als dat van VKMechelen is het telkens een huzarenstuk om dit geregeld te krijgen, gezien de reeds hoge werkdruk. Voor het Jeugdparquet is het aanmelden van cliënten bij een GV (VK of OCJ) in de meeste situaties een noodzakelijke tussenstap geworden alvorens ze een jeugdrechter kunnen vorderen, tenzij in situaties van hoogdringendheid. Ze moeten deze laatste mogelijkheid tot vrijwillige hulp geboden hebben, zolang de veiligheid het toelaat. Deze cijfers tonen dat die 'veiligheid' vaak bedenkelijk is, zowel voor Parket als voor de hulpverlening, maar de procedures laten weinig flexibiliteit toe.

GEMELDE PROBLEMATIEK

Belangrijkste aanmeldingsproblematiek	AANTAL 2016	% 2016	% 2015
Lichamelijke mishandeling	5	18,6	18,2
Emotionele mishandeling	6	22,2	9,1
Emotionele mishandeling o.w.v. vechtscheiding	0	0	9,1
Emotionele mishandeling o.w.v. getuige zijn van geweld	6	22,2	27,3
Lichamelijke verwaarlozing	0	0	9,1
Emotionele verwaarlozing	2	7,4	18,2
Seksueel misbruik	3	11,1	4,5
(Seksueel) grensoverschrijdende feiten door minderjarige	1	3,7	4,5
Risicosituatie	4	14,8	0
	27	100	100

Een belangrijke opmerking bij deze cijfers is dat onze registratie toelaat slechts 1 hoofdproblematiek aan te vinken, dit gaat dan over de hoofdproblematiek die de aanmelder aan de GV te kennen geeft. Onze MaNo-dossiers blijken keer op keer een combinatie van (complexe) problematieken; bijvoorbeeld een vechtscheiding waar ook beschuldigingen van seksueel misbruik gemaakt worden; kinderen die getuigen zijn van partnergeweld, maar tegelijk is er een zus die actief slachtoffer is van geweld of een minderjarige die seksueel grensoverschrijdende feiten pleegt, maar ook emotioneel verwaarloosd wordt door zijn zorgfiguren. Die complexiteit kan doorheen het onderzoek aan het licht komen of in de aanmelding reeds beschreven worden, maar de registratie laat een gedetailleerde weergave hiervan niet toe.

Toch zien we, naar analogie van vorige jaren, dat emotionele mishandeling en lichamelijke mishandeling de voornaamste redenen tot verontrusting blijven. Er werden meer aanmeldingen geregistreerd als 'risicosituatie', vaak wijst dit op een opeenstapeling van verschillende vormen van kindermishandeling die allemaal even zwaar doorwegen voor de aanmelder, waardoor je geconfronteerd wordt met een zowel fysiek als emotioneel grote onveiligheid zonder dat 1 vorm de bovenhand neemt.

GEVOLGGEVING

Wat betreft de 27 aanmeldingen in 2016 was de stand van zaken op 31 december 2016 als volgt (zie tabel op volgende bladzijde):

Gevolggeving	AANTAL 2016	% 2016	% 2015
nog in MaNo-onderzoek	9	33,4	9,1
interveniërend casemanagement	1	3,7	36,4
observerend casemanagement	4	14,8	0
verwijzingen naar openbaar ministerie	8	29,6	36,4
Besluit na onderzoek is 'Geen MaNo'	3	11,1	13,6
niet-ontvankelijk	2	7,4	4,5
	27	100	100

Binnen de GV is de gevolggeving van een aanmelding een *work in progress*, er kunnen zich steeds nieuwe elementen aanbieden die bijvoorbeeld leiden tot de aanpassing van onze betrokkenheid als GV.

De 8 verwijzingen naar het Openbaar Ministerie hadden als voornaamste reden dat er geen of onvoldoende medewerking was van het cliëntsysteem.

We zien opnieuw een verandering in het soort casemanagement: we gingen van 8 interveniërend casemanagement naar 1, maar de oorzaak dient niet ver gezocht te worden. Er zijn namelijk nog 9 aanmeldingen in onderzoek, vorig jaar waren dit er slechts 2 aan het einde van het jaar, en het overgrote deel hiervan zal uitmonden in interveniërend casemanagement.

Werken als GV blijft steeds vaker interveniërend betrokken blijven i.p.v. een observerende rol aan te nemen. De hoofdoorzaak hiervan ligt in de complexiteit van de gezinsproblematieken en –dynamieken die een voortdurende opvolging én tussenkomst vereisen. We merken eveneens dat de taakverdeling en gedeelde verantwoordelijkheid een heikel punt blijft wanneer men te maken heeft met verontrusting. Betrokken diensten blijven rekenen op een actieve, leidende en coördinerende rol van de GV wanneer er zich problemen voordoen, maar ook om op langere termijn als toezien oog te dienen. Het hulpverleningslandschap lijkt “de consulent” te missen, ook al vereist het nieuwe decreet dat elk van ons consulent is. Meer duidelijkheid vanuit het beleid over eenieders rol en mandaat zou verhelderend zijn en de samenwerking ten goede komen. We hopen dat er meer duidelijkheid volgt door de verdere vernieuwing van het decreet zoals beschreven in het. ‘Actieplan jeugdhulp’ van de Vlaamse Regering: ‘Een 2.0-aanpak voor integrale jeugdhulp’.

Het interveniërend casemanagement toont eveneens aan hoe de werkdruk voor de VK'er blijft toenemen aangezien de instroom van gezinnen continue is en er van een uitstroom amper sprake blijkt te zijn. Nu het derde jaar als GV voorbij is, kunnen we een beter beeld vormen van de tijdsduur dat een MaNo-dossier actief blijft binnen onze GV. Van de aanmeldingen in het startjaar 2014 zijn er nog steeds 7 dossiers actief gebleven doorheen 2016 (onder de vorm van casemanagement), hier zijn we ondertussen tot bijna 3 jaar in werkzaam. Daarnaast zijn er nog eens 12 dossiers uit 2015 die nog actief bleven in 2016. Sommige dossiers werden in de loop van 2016 afgesloten of doorverwezen naar Parket, op 31 december 2016 was onze GV nog actief bezig in 9 dossiers die aangemeld werden in 2014 en 2015. Op zich lijkt 9 een laag cijfer, maar dit zijn veelal de meest arbeidsintensieve dossiers gezien hun grote complexiteit of hoog crisisgehalte.

We zien dat aanmeldingen die niet binnen afzienbare tijd verwezen moeten worden naar het Parket toch minstens een jaar actief blijven. De komende jaren zal pas duidelijk worden hoelang deze gezinnen effectief opgevolgd worden. Hierdoor rijst steeds meer de vraag of dit soort langdurige opvolgingen haalbaar blijft met een klein team van 3,2 FTE dat naast de MaNo-meldingen eveneens een grote instroom blijft hebben van reguliere meldingen en 1712-meldingen. In tegenstelling tot andere diensten kan een VK de deur niet sluiten voor nieuwe aanmeldingen.

Eén medewerker van VK Mechelen maakt deel uit van de ‘werkgroep MaNo’ van VK Antwerpen, deze werkgroep komt een 4-tal keer per jaar samen en buigt zich over de praktische en inhoudelijke vraagstukken van onze opdracht als Gemandateerde Voorziening. Ongeveer 5 keer per jaar wordt op provinciaal niveau afgestemd tussen de 3 OCJ-vestigingen en de 3 VK-vestigingen.

D. CIJFERGEGEVENS HULPLIJN 1712 VOOR 2016

In 2016 werd 1712 Antwerpen 1094 keer gecontacteerd, waarvan 147 keer per e-mail. Dat is een lichte stijging t.o.v. 2014 en 2015, toen waren er 877 en 1026 oproepen. De belangrijkste contactnemers zijn de (stief)ouders (23,7%) van het slachtoffer, gevolgd door het slachtoffer zelf (bij 21,6% van de oproepen) en in mindere mate de burens (toch ook 14%). Meestal bellen niet beroepshalve betrokkenen wat de doelgroep van de 1712 lijn is. Slechts 4,75% van de oproepen kwam van professionelen.. De professionelen die voor kindermishandeling bellen zijn hier niet in opgenomen want aan hen wordt door 1712 gevraagd van naar het VK te bellen, tenzij het zeer dringend is en de VK-permanentie gesloten is. De meest voorkomende problematiek waarvoor contact werd opgenomen is kindermishandeling. Bij **65%** van de gemelde personen werd een vorm van **kindermishandeling** als problematiek aangegeven. Vanuit 1712 Antwerpen werd 24,8 % van de gemelde personen naar het VK verwezen of aangemeld bij het VK. Aangezien de woonplaats niet geregistreerd wordt op 1712 kan hier niet gespecificeerd worden of dit naar VK Antwerpen, of de antennes Mechelen of Turnhout was. Toch kunnen we stellen dat de daling van het aantal reguliere meldingen bij het VK gecompenseerd wordt door de aanmeldingen kindermishandeling bij 1712. Naar het onthaal of een deelwerking van het CAW Antwerpen, CAW Boom Mechelen Lier of CAW De Kempen werd voor 28% van de gemelde personen verwezen. In de provincie Antwerpen werd vrij veel naar politionele diensten verwezen, nl. voor 21,3% van de gevolggingen.

In totaal waren er bij 1712 Vlaanderen en Brussel 4596 oproepen, 111 minder dan in 2014. Per oproep worden gemiddeld 1,36 personen aangemeld. De meeste oproepers willen anoniem blijven. Het merendeel van de oproepen waarbij de problematiek gekend is, gaat over **kindermishandeling**. Daarna is (ex)partnergeweld de meest gemelde problematiek. Over ouderenmis(be)handeling wordt weinig contact opgenomen. Het merendeel van de oproepen komt van de slachtofferkant waarvan in de meeste gevallen het slachtoffer zelf contact opneemt, gevolgd door (stief)-ouders en burens van het slachtoffer.

In de cijfers is zichtbaar dat de oproepen zeer periodiek stijgen op momenten dat er iets in de pers komt. In 2016 werd een beperkte bekendmakingscampagne gedaan die gericht was naar kinderen en jongeren maar deze had echter weinig invloed, het aantal minderjarige contactnemers is niet noemenswaardig gestegen.

De website (www.1712.be) wordt duidelijk steeds meer geconsulteerd. Op de pagina over 'bel of mail' waar concreet wordt uitgelegd wat er gebeurt bij contactname, brachten de mensen vrij lange tijd door. Dat wijst erop dat een website bezoek ook effectief in de intentie te bellen of mailen wordt omgezet.

3. NETWERKVORMING, SENSIBILISERING EN TEAMWERKING

NETWERKVORMING EN SAMENWERKING

Het Vertrouwenscentrum Mechelen is in 1989-1990 ontstaan uit een regionaal overleg tussen een 20-tal diensten, die door de preventie-cel van het Comité Bijzondere Jeugdzorg Mechelen en het VKA (toen nog Vertrouwensartscentrum: VAC) samengebracht werden onder de noemer 'Platform Kind in Nood'. Deze traditie van samenwerking en betrokkenheid bij de problematiek kindermishandeling leeft vandaag nog steeds in het arrondissement Mechelen.

De antenneposten Turnhout en Mechelen werden opgestart met financiële steun van het Provinciebestuur omdat het VKA de noodzaak aanvoelde om regionale steunpunten te hebben per arrondissement, gezien de verscheidenheid in de provincie Antwerpen. Een arrondissement is op zich ook nog een groot werkterrein dat differentiatie in de aanpak vraagt. De aanpak van kindermishandeling gebeurt anders in een kleine gemeente dan in een stad. Het 'hulpverleningslandschap' verschilt sterk in de 13 gemeenten van het arrondissement. Het bestaande onderwijsaanbod bepaalt mee de eigenheid van de deelregio's (Willebroek/Klein-Brabant, Mechelen, Lier en Heist-op-den-Berg).

In het zesentwintigste werkingsjaar bleef VKM investeren in het samenwerken in **platformen**. Deze van Lier en Mechelen zijn reeds 25 jaar actief. In 2003 kwamen er werkingen bij in Heist-op-den-Berg en Willebroek. De vormings- en vergaderkosten van de platformen Heist-op-den-Berg, Lier en Mechelen worden gedragen door de vzw Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen en door het dagcentrum De Berg in Heist-op-den-Berg, het Moevement Lier en het Huis van het Kind Mechelen die hun vergaderruimte en ter beschikking stellen.

Deze vier regionale samenwerkingsverbanden zijn belangrijke pijlers in de **netwerkvorming**.

- **Het Platform Kind in Nood Heist-op-den-Berg**

In 2016 kwamen op regelmatige basis een ruim aantal van 15 deelnemers samen uit verschillende organisaties die werken rond en met kinderen: de CLB's, Stuw Heist, MFC Ivo Cornelis, Instituut Mevrouw Govaerts (IMG), Kind en Gezin, CKG Kinderland, OCJ, VK, Pleegzorg provincie Antwerpen, CAW Boom/Mechelen/lier (JAC), OCMW -dienst onthaalouders en de jeugddienst van Heist op den Berg het platform KIN. De verschillende diensten maken kennis met elkaar en aan de hand van inhoudelijke thema's wordt (nieuwe) informatie met elkaar gedeeld.

Het JAC en de Buurtwerking stelden zich voor. Samen met het platform van Lier vond er een informatiesessie plaats samen met het parket Jeugd en de parketcriminologe.

Het thema Geweldloze communicatie en Probleemgedrag en emotionele ontwikkeling van kinderen met een (verstandelijke) beperking volgens Filip Morisse kwam aan bod. Nieuwtjes en weetjes uit het hulpverleningsnetwerk werden gedeeld.

Zo proberen de Platformleden op de hoogte te blijven van wat er reilt en zeilt in de hulpverleningsregio Heist-op-den-Berg en ervaart men een vlotte en aangename samenwerking.

- 2016 was een feestjaar voor het **‘Platform Kind in Nood Lier’**. De opstart van dit platform is immers verbonden aan de opstart van VK Mechelen. Het Platform KIN Lier mocht dit jaar dus ook 25 kaarsjes uitblazen en bewijst daarmee een zinvolle verbinding tussen hulpverleners in regio Lier rond het thema kindermishandeling. Enkele deelnemers waren er al van in de beginjaren bij en droegen meer dan één steentje bij aan een platform dat zijn plek heeft veroverd in het lokale hulpverleningslandschap.

In 2016 ontstond er een mooie mix aan nieuwe deelnemers en vaste waarden uit de volgende diensten: TARAG, CKG Kinderland, Kind & Gezin, De Stuw, Vrij CLB, CLB GO, CGG De Pont, Oikonde Begeleid Wonen, JAC, OCMW, OCJ, SD Jeugdrechtbank en VK Mechelen.

De agenda zag er als volgt uit:

Februari	Consultfunctie OCJ + uitleg Positieve Heroriëntering door Stuw Lier
April	Toelichting Jeugdparquet Mechelen (samen met het Platform KIN Heist-op-den-Berg)
Mei	Deelname platformleden aan Studiedag 25 jaar VK Mechelen
September	Startvergadering met nadien feestelijk aperitief ter gelegenheid van 25 jaar Platform Kind In Nood Lier
November	Casusbespreking door het OCMW en voorstelling nieuwe werking JAC

- Het **‘Platform Kind in Nood Mechelen’** is samengesteld uit 26 diensten en 4 scholen en komt sedert 1991 samen. Alle leden bieden hulpverlening aan kinderen, jongeren en hun ouders woonachtig in Mechelen, aan. Na 16 jaar vergaderen op de zolder van het CKG Betlehem werd vanaf 2015 gestart in een nieuwe vergaderlocatie in het Huis van het Kind/Sociaal Huis Mechelen.

Gemiddeld waren er 19 aanwezigen en 11 verontschuldigten in 2016. Vaste leden kunnen stagiaires meebrengen naar de bijeenkomsten. We zien een daling van de aanwezigen (gemiddeld 21 in 2013), maar al bij al blijft dit een hoge opkomst in deze drukke tijden. De deelname verminderde vooral door het vele werk dat het decreet IJH met zich meebrengt. Op elke bijeenkomst was er een rondje variapunten waarin o.a. voorstelling nieuwe diensten, interessante studiedagen en veranderingen bij de deelnemende diensten aan bod kwamen. Om van dit laatste een idee te geven: na elke vergadering dienden er wijzigingen aangebracht te worden aan de ledenlijst. Naast deze ‘vaste’ punten waren er ook sprekers die een bepaald thema kwamen toelichten. In 2016 kwamen drie externe spreker aan bod, naast leden van het platform die hun werking of een thema uitgebreid voorstelden.

In 2012 gebeurde een uitgebreide evaluatie: 74% van de 23 regelmatige leden vulden een schriftelijk evaluatieformulier in. Hieruit en uit een korte bespreking in 2015 bleek dat het merendeel van de deelnemers de platformwerking positief beoordelen en op dezelfde basis willen verder werken, ook al bestaan er nieuwe overlegstructuren in het kader van IJH. Men is tevreden in het Huis van het Kind te kunnen samen komen omdat deze plek symbool staat voor de samenwerking tussen verschillende diensten die in Mechelen een aanbod voor kinderen en jongeren hebben. Men ziet het platform als een nuttig kanaal voor uitwisseling van informatie betreffende jeugdhulpverlening. Kennismaking en ontmoeting met diensten en collega-hulpverleners blijkt een belangrijke doelstelling. Voor concrete afstemming van hulpverlening vindt men het platform minder interessant gezien het groot aantal leden.

Volgende onderwerpen kwamen aan bod:

10 maart	Werking Familierechtbank door meester Annick Lemmens en voorstelling van de consultfunctie van het OCJ door Iris Selleslagh
----------	---

22 september   Voorstelling van het mobiel crisisteam CGG door Kevin Pieters en van het infopunt RTH Trawant door Stefanie Claessens. Daarna was er een drink om het 25 jarig bestaan van het platform Kind in Nood Mechelen te vieren

De vergadering van mei werd vervangen door de studienamiddag van het VKM en de vergadering van november werd geannuleerd wegens de vele activiteiten die op dezelfde dag plaats vonden.

Verschillende sprekers gaven teksten en voorstellingsbrochures van hun dienst en illustreerden hun uiteenzetting met PowerPointpresentaties. Verslaggeving gebeurde niet wegens de werkoverlast op VKM. Bij de evaluatie in 2012 werd afgesproken dat ieder voor zich nota neemt om, indien gewenst, verslag te kunnen uitbrengen in het eigen team.

- **Het Jongeren Overleg Willebroek (JOW)** werkt vanaf 2010 samen met het **Welzijns Overleg van Willebroek**.

Het Vertrouwenscentrum probeert via deze weg ook op de hoogte te blijven van wat er leeft, groeit en bloeit op vlak van welzijn in de regio Willebroek.

Het VK investeert in de werking rond **slachtofferzorg** in het arrondissement Mechelen. Onze invalshoek is die van het **kind als slachtoffer** van (overwegend familiaal) geweld. Ten gevolge het ‘Samenwerkingsakkoord tussen de Staat en de Vlaamse Gemeenschap inzake slachtofferzorg’ is het Vertrouwenscentrum lid van de ‘Arrondissementale Raad Slachtofferbeleid Mechelen’ (ARSOM) en het Welzijnsteam. Met de gerechtelijke hervorming werd de structuur van de vergaderingen herzien in 2016: de Arrondissementale Raad wordt nu voor de hele provincie georganiseerd omdat het één gerechtelijk arrondissement geworden is onder de naam ARO, maar de Welzijnsteams blijven nog wel per afdeling samen komen. Daarnaast werd ook een provinciaal Welzijnsteam in het leven geroepen. Het VK nam deel aan twee Welzijnsteams en één ARO vergadering, waar we de drie vestigingsplaatsen van het VKA vertegenwoordigden. . Aangezien de samenkomsten van de Korte Keten (zie verder) veel tijd in beslag namen werd de deelname aan deze vergaderingen op een lager pitje gezet.

Het bovengenoemde samenwerkingsakkoord verscheen op 13 juli ‘99 in het Staatsblad en wordt in de Omzendbrief GPI 58 van 4 mei 2007 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toegepast op de politiewerking. Hierin wordt bepaald dat politiediensten aan minderjarige slachtoffers van lichamelijk en seksueel intrafamiliaal geweld een aanbod voor verwijzing naar het betrokken VK doen. Voor het arrondissement Mechelen hebben we voor de opvolging van deze verwijzingen via politie samenwerkingsafspraken met de dienst Slachtofferhulp (SH) van het CAW Boom Mechelen Lier. Van het VK wordt verwacht dat de minderjarigen en de andere betrokken gezinsleden, die via politie of slachtofferhulp verwezen worden, op zeer korte termijn de nodige slachtofferzorg aangeboden krijgen. De laatste vijf jaar gebeurden er in dit kader geen verwijzingen meer. De jaarlijkse evaluatie van de gemaakte afspraken gebeurde voorgaande jaren niet wegens reorganisatie van SH. In november 2015 werd de afstemming van beide diensten op elkaar terug bekeken. Er waren wel meldingen vanwege politie en parket, maar die situeren zich eerder in het werk als Gemandateerde Voorziening.

Het Welzijnsteam richtte een werkgroep ‘Seksuele agressie set’ op om de toepassing van dit medisch onderzoek bij slachtoffers van zedenmisdriven aan te passen aan de ministeriële richtlijnen en een slachtoffervriendelijke aanpak in de regio uit te werken. De werkgroep, waarvan het VKM actief deel uitmaakt, finaliseerde een brochure voor de slachtoffers en werkte aandachtspunten voor professioneel betrokkenen uit. De brochure ‘Slachtoffer van aanranding of verkrachting: wat kan u doen, wat gaat er gebeuren’ werd enkele keren mee

gegeven aan slachtoffers. Het VKM besliste, omwille van de veelheid van vergaderingen, vooral de nadruk te leggen op de vergaderingen aangaande IFG.

Vanaf 2006 werd, onder impuls en leiding van Pascale Franck, provinciaal coördinator Geweld en Slachtofferbeleid, een **werkgroep intrafamiliaal geweld** (IFG) opgestart. De werkgroep heeft tot doel een beleid in het arrondissement uit te bouwen en de richtlijnen, vervat in de COL 3 en 4/2006 te concretiseren. Er werden twee subgroepen opgericht: politie/parket (expertisecel) en hulpverlening. Beide groepen brengen de dienstverlening in situaties van IFG in kaart en stimuleren de onderlinge samenwerking. Dit samenwerkingsverband sensibiliseerde Mechelen met jaarlijkse **publiekscampagnes** betreffende intrafamiliaal geweld. Het VKM werkt daar steeds aan mee, dit jaar was er een marktactie op 19 november 2016. Het IFG-overleg met de hulpverleners ging twee keer door. Er werd een werkgroep opgericht voor het uitwisselen van 'goede praktijken i.v.m. spreekrecht' die twee keer samen kwam in 2015 en nog één keer in 2016.

Uit de bijeenkomsten IFG groeide het idee om meer samen te werken en vanuit ervaren knelpunten naar een geschikt model voor de aanpak van geweldsituaties waarbij kinderen betrokken zijn, te zoeken. Er werd besloten om een subsidie aan te vragen om een **pilotproject korte ketenaanpak** politie-parket-hulpverlening voor kinderen slachtoffer/getuige van IFG, uit te werken. In 2012 werd in zes proefvergaderingen een procedure vastgelegd en aan de hand van casussen uitgetest. Dit project werd gerealiseerd met subsidies vanwege de Provincie Antwerpen, op basis van een project, ingediend door het VKM. In 2013 werd het **Samenwerkingsprotocol Korte Ketten Mechelen** ontwikkeld en ondertekend en vonden op regelmatige basis ronde tafels waarop casussen besproken werden, plaats. Deze liepen verder in 2014, 2015 en 2016, er vonden er 17 plaats die nagenoeg allemaal door de coördinator van het VKM als vaste partner gevolgd werden. VKM was zelf aanmelder voor 3 casussen en was voor 7 situaties casusregisseur en in enkele dossiers betrokken in het plan van aanpak; de VK-medewerkers die het dossier opvolgen waren dan telkens aanwezig. Het proefproject is van toepassing op het ganse arrondissement maar enkel de Stad Mechelen ondertekende tot nu toe het protocol.

Het vernieuwende aan het project is het sectoroverstijgende: hulpverlening EN politie/parket werken samen voor de risico-inschatting en plan van aanpak van een aangemelde casus. Het VK ziet hierin een duidelijke meerwaarde om voor kinderen in geweldsituaties korter op de bal te kunnen spelen. Onze mening is dat in de samenwerking het beroepsgeheim en cliëntparticipatie zo veel als mogelijk gerespecteerd moeten worden, maar dat anderzijds voor kinderen in noodsituaties moet gezocht worden naar de kansen die dit proefproject biedt om informatie uit te wisselen en een gezamenlijke risico-inschatting te maken. Indien hun ouders geen hulpvraag hebben en/of niet uit de geweldspiraal geraken, moeten andere pistes bekeken worden dan het vrijblijvende en participerende. Het VK kaart al lang de nood aan aan wetgevende initiatieven die een duidelijk kader geven voor samenwerking tussen justitie en hulpverlening. Waarschijnlijk zal deze in 2017 tot stand komen. Een Omzendbrief bij Artikel 75/1 van het Mozaïekdecreet voor de sectoren van integrale jeugdhulp gaf al duidelijkere richtlijnen m.b.t. informatiedeling tussen politie/parket en hulpverlening. Vanaf midden 2016 vonden de eerste verkennende gesprekken plaats over de oprichting van een **Family Justice Center te Mechelen**, het VKM wil hier in de mate van het mogelijke graag een bijdrage in leveren.

Na een actiegerichte vorming betreffende eerge relateerd geweld in 2008 en begin 2009, startte de Stad Mechelen een '**pilotproject eerge relateerd geweld**' (EGG). Door middel van een samenwerkingsverband en een gewaarborgd scenario wil men zo adequaat mogelijk reageren op fenomenen van eerge relateerd geweld en dit ter

beveiliging van het (potentieel) slachtoffer en rekening houdend met de gemeenschap waarbinnen dit geweld zich voordoet. Na een vierdaagse vorming (W)eerbaar Mechelen – expertisevorming eegerelateerd geweld in 2013, vormde zich een werkgroep (samengesteld uit ondermeer vertegenwoordiging van Stad Mechelen, Parket Jeugdzaken, CLB, vzw Zijn en VK). In 2016 was er slechts 1 samenkomst van de werkgroep EGG. Het is wachten op een initiatief van de Stad om indien nodig een nieuwe start te maken, er wordt gezocht naar inbedding in het Family Justice Center.

Het VKM vindt de **samenwerking** met het **CGG De Pont** belangrijk. De oorspronkelijke ‘Convenant Kindermishandeling regio Mechelen’ werd opgenomen in de reguliere werking, wat concreet betekent dat het VK een beroep kan doen op de vestigingen van Mechelen, Lier en Boom om een therapeutische begeleiding op te starten bij de gemelde kinderen en gezinnen. In 2010 werd het overleg terug opgestart, d.m.v. werkvergaderingen met vertegenwoordigers van de drie vestigingsplaatsen werden de werkingen, o.a. door middel van casusbespreking, op elkaar afgestemd. In 2016 waren er vier samenkomsten.

Het samenwerkingsakkoord met de tolkenpool van de stad Mechelen voor vertaling bij anderstaligen liep in december 2010 ten einde. Het VKM is aangesloten bij de **provinciale tolkendienst** en maakt hier enkele keren per gebruik van in 2013. Over het inzetten van tolken wordt meer nagedacht, gezien de kostprijs. Tot nu toe zien we dat in de werking van de Gemandateerde Voorziening meer anderstalige gezinnen worden aangemeld. Dit vereist steeds de inzet van een tolk. In 2016 konden we op een tegemoetkoming van de provinciale tolkendienst rekenen. De tolkprestaties en verplaatsingskosten werden deels terugbetaald.

De coördinatoren van het VKA overlegden éénmaal met de provinciale verantwoordelijken van **Kind & Gezin**, om het samenwerkingsakkoord tussen Kind & Gezin en het VKA te evalueren.

In 2012 werd de groep ‘Samenwerkingsovereenkomst betreffende minderjarigen in ernstige problematische opvoedingssituaties in het arrondissement Mechelen’, voorgezeten door jeugdmagistraat Helga Van de Put en samengesteld uit Kind & Gezin, VKM, Sociale Dienst Jeugdrechtbank, Comité Bijzondere Jeugdzorg, Crisisteam – 18, de parketcriminologe en gespecialiseerde medewerkers kindermishandeling van de 7 politiezones, omgevormd tot **Raad voor Kindermishandeling** zoals voorzien in het Federale/Vlaamse protocol Kindermishandeling. In 2013 vond één vergadering plaats van deze raad, met als thema ‘vechtscheidingen’. In 2014, 2015 en 2016 lag de werking stil bij gebrek aan richtlijnen vanuit het overkoepelende Vlaams Forum Kindermishandeling. Vanaf 2017 zal deze raad op provinciaal niveau georganiseerd worden.

In september 2011 werd het **samenwerkingsakkoord** tussen het Vrij **CLB** het Kompas en CLB – GO!9 en VKM ondertekend. In september 2013 werd dit positief geëvalueerd. In 2014 werd het overleg uitgebreid met het OCJ en de andere CLB’s uit de regio om tot afstemming te komen in verband met aanmeldingen van verontrustende situaties. In 2017 zal het samenwerkingsakkoord aangepast worden aan de actualiteit, gezien zowel voor de VK’s als voor de CLB’s nieuwe regelgeving in de maak is.

Met de **Mechelse stadsdiensten** worden contacten onderhouden, vooral met de Opvoedingswinkel. Deze verhuisde in de loop van 2014 naar het **Huis van het Kind**. Ook met dit huis - een samenbundeling van

dienstverlening aan kinderen en jongeren uit Mechelen - werden contacten gelegd. Het platform Mechelen komt er samen. Het VKM werd in 2014 lid van de Stedelijke Consultatieve **Preventieraad** Mechelen, in 2016 werden drie samenkomsten bijgewoond .

De bijeenkomsten in verband met **Integrale Jeugdhulp** (IJH) brachten aanvankelijk een samenwerkingsdynamiek op gang in het arrondissement Mechelen die vanaf 2010 stagneerde, maar een nieuwe impuls kreeg door de invoering van het decreet Integrale Jeugdhulp vanaf 1 maart 2014. Het VKM wil hieraan blijvend een bijdrage leveren. Dit gebeurde in 2016 door deelname aan één netwerkstuurgroep rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp Mechelen-Rupel/netwerk crisis hulp -18. Vanaf 2009 kan het arrondissement Mechelen voor crisis hulp terecht bij het meldpunt Antwerpen. Over de uitvoering van de procedure maatschappelijke noodzaak, voorzien in het ‘Decreet integrale jeugdhulp’, werd regelmatig overlegd met het OCJ om de werking als **gemandateerde voorzieningen** in de provincie Antwerpen op elkaar af te stemmen. In 2016 vonden twee vergaderingen van het **OCJ – VK overleg** plaats.. De rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp van de regio verzamelde zich in het infopunt **Trawant**, zij organiseerden samen met de coördinator, Stefanie Claessens, een infobeurs op 30 september 2016 waaraan het VKM deelnam.

In 2016 werden **kennismakings- en overlegmomenten** gepland met enkele diensten en/of met nieuwe medewerkers. Er was overleg met TEJO Mechelen, het Ondersteuningsteam Allochtonen (OTA), het GO-team van het Sociaal Huis Mechelen, het onthaal van het CAW Boom Mechelen Lier, Trawant en het OCJ. Tijdens deze momenten werd informatie uitgewisseld over de werkingen en was er ruimte voor casusoverleg. Het VKM was aanwezig op de opening van De Leemwinning en van de vernieuwde lokalen van het CGG Mechelen.

SENSIBILISERING EN VORMING

Het opvolgen van meldingen is – gezien het hoog crisisgehalte - dwingender van karakter dan de andere VK-opdrachten: informatieverspreiding en deskundigheidsbevordering. Nochtans poogt het VK ook deze opdracht, die voor elk VK door de Vlaamse Overheid werd opgelegd, zoveel mogelijk uit te voeren.

Gedurende een werkjaar komen er heel wat **vragen naar informatie** over kindermishandeling vanwege scholieren en studenten die hierover een eindwerk wensen te maken. Hierop wordt gereageerd met het mailen van de brochure ‘Kindermishandeling meldenswaard’, meestal wordt verwezen naar de website www.vkantwerpen.be waar men deze gratis kan downloaden. Op enkele vragen van studenten voor een interview en bezoek aan ons centrum werd ingegaan. De vraag is hier duidelijk groter dan het aanbod dat we kunnen realiseren. Studenten worden zo veel mogelijk doorverwezen naar de maandelijkse informatienamiddagen in de vestiging te Antwerpen en naar de eigen website.

Niet op alle vragen naar **voordrachten** wordt ingegaan. Er wordt geprobeerd een selectie te maken volgens de criteria: beroepshalve met geweld binnen het gezin te maken hebben of een opleiding volgen die voorbereidt op het werken met gezinnen en kinderen. Tevens wordt bekeken in hoeverre het geven van externe vorming de deskundigheid van derden verhoogt, zodat minder of gericht beroep zal gedaan worden op een VK. Anderzijds merken we dat voordrachten meldingen uitlokken. Het is dus - zolang er geen extra middelen zijn voor het geven

van vorming en opleiding - een permanent zoekproces naar wat de dienst aankan met de huidige personeelsbezetting. Bij de voordrachten wordt gebruik gemaakt van audio-visueel materiaal. Het VKA beschikt over een uitgebreid aanbod van video's, DVD's, lesprojecten en powerpointpresentaties die door de antenne makkelijk kunnen gebruikt worden. In 2016 stond het geven van vorming door de werkdruk op een lager pitje.

In 2016 werden volgende voordrachten gehouden of werd er meegewerkt aan volgende informatie-initiatieven:

4/10/2016   Lerarenopleiding Thomas More Mechelen

Daarnaast werd op vraag van Pleegzorg Provincie Antwerpen een vormingsreeks op maat ontwikkeld, waarbij in de diepte werd stilgestaan bij het omgaan met een verontrusting in de context van pleegzorgbegeleidingen.

Deze vormingsreeks richtte zich op de pleegzorgbegeleiders van regio Turnhout, Antwerpen en Mechelen waarbij iedereen een volle dag vorming moest volgen. De vormingsreeks was hoofdzakelijk praktijkgericht en bood naast een participatief theoretisch gedeelte ook oefeningen in kleinere groep aan. De vormingsreeks voor de begeleiders werd 6x georganiseerd doorheen de ganse provincie. Een medewerker van VK Mechelen nam deze trainingen mee op zich.

Op donderdag 26 mei organiseerden we een studienamiddag n.a.v. het 25-jarig bestaan van VK Mechelen. In bijlage kan u de uitnodiging vinden die we naar heel wat hulpverleners en sympathisanten verstuurd. Met de titel "Slapende honden vragen om wakkere hulpverleners" wensten we chronisch trauma in de kijker te stellen. Uiteindelijk waren er 175 deelnemers, via de evaluatieformulieren kwam er positieve feedback.

Via de verspreiding van 130 exemplaren van het **jaarverslag** werden diensten en plaatselijke besturen geïnformeerd over onze werking. Cliënten worden geïnformeerd over de werking van het VK als gemandateerde voorziening door een folder.

Voor **sensibiliseringsacties** werken we bij voorkeur samen met de zes Vlaamse VK's of met andere actoren. In 2011 werd een gezamenlijke actie van de VK's gepland die verschoven werd naar de lente van 2012 naar aanleiding van de lancering van het meldpunt 1712. In 2016 vond op beperkte schaal sensibilisering plaats n.a.v. de opstart van kindvriendelijk 1712, het VKM verspreidde mee de affiches die de nieuwe website bekend maken. Specifiek voor VKM was er een persbericht n.a.v. de studienamiddag met als resultaat een uitgebreid artikel in de Gazet van Antwerpen. I.s.m. de Dienst Preventie en Veiligheid van de stad Mechelen en het familiaal geweldoverleg was er een marktactie te Mechelen op 19 november 2016. Einde 2016 waren we een van de goede doelen van de actie "Music For Life" van Studio Brussel.

In het najaar van 2011 werd er binnen het VKA een boeiend onderzoek gestart. Naar aanleiding van het feit dat het VKA reeds meer dan 30 jaar bestaat groeide stilaan de nieuwsgierigheid en het besef dat er in al die jaren duizenden kinderen en jongeren op het centrum geweest zijn. Ook al hopen we dat we in al die jaren een rol van betekenis zijn gaan spelen voor gezinnen en hulpverleners in de regio, vinden we een kritische reflectie op onszelf als dienst zeker gepast. Bovendien vragen we ons geregeld af hoe het verder met al die kinderen, jongeren en gezinnen gegaan is en wat ze van de ervaringen op het centrum gedacht hebben of nu nog denken. Hieruit ontstond de **werkgroep "cliëntbevraging"**, om te bekijken hoe we al deze mensen een stem zouden kunnen geven en het onderzoek zo zorgzaam, professioneel en geobjectiveerd mogelijk te laten verlopen.

In overleg met de Universiteit Antwerpen, werd dit thema naar voren geschoven als onderwerp voor een Masterproef binnen de opleiding geneeskunde. Op een posterbeurs voor studenten stelden we dit onderzoeksthema voor aan mogelijk geïnteresseerde studenten. Twee geneeskundestudenten (Elise Geuens en Sofie Morcel) kregen de toestemming hun Masterproef hierrond te ontwikkelen, o.l.v. prof. Guido Van Hal (departement Medische Sociologie).

De titel van hun kwalitatief onderzoek luidt "Hoe ervaren gezinnen het bespreekbaar maken van het thema 'kindermishandeling' op het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK)?"

Er werd door verschillende collega's verschillende keren met de studenten samengezeten om een goede methodiek te ontwikkelen. In 2016 werden door alle vestigingen van VKA, dus ook VKM, vragenlijsten meegegeven in dossiers die afgesloten werden en waar er minstens één face-to-face cliëntcontact was geweest. We merkten dat dit in de praktijk vaak moeilijk liep omdat niet elk dossier door een afrondend gesprek wordt afgesloten en omdat sommige dossiers lange tijd open blijven zonder dat er nog cliëntcontacten zijn. Daarom werd in overleg met de studenten beslist om de vragenlijsten ook mee te geven in dossiers die in een afrondende of vergevorderde fase zijn. Ook kinderen vanaf 8 jaar krijgen een eigen korte vragenlijst mee om te peilen naar hun ervaring met het VK. In deze vragenlijsten kunnen volwassen cliënten aanduiden of ze bereid zijn tot een diepte-interview. Mogelijk geven deze gesprekken nog waardevolle aanvullende informatie.

In 2017 zal de Masterproef ten einde lopen en kunnen we hopelijk terugvallen op inspirerende feedback.

De **overkoepelende website** van alle VK's (www.kindermishandeling.be) wordt beheerd door een werkgroep waarin elk VK een vertegenwoordiger heeft. Voor VKA is dat een medewerker uit de antenne Mechelen. De groep focust zich vooral op inhoudelijke aanpassingen naargelang de evoluties in het hulpverleningslandschap, o.a. 1712, Integrale Jeugdhulp, en het verspreiden van een elektronische nieuwsbrief onder alle VK's. De overkoepelende website heeft een belangrijke functie in het kader van het uitdragen van een éénvormige boodschap over het hulpaanbod van de VK's, over de provincies heen. De structuur van de website dient geüpdate te worden en de inhoud dynamischer gemaakt. Een centrale aansturing vanuit het VECK is noodzakelijk. In afwachting van deze overkoepelende vzw, zijn dit zaken die dit jaar verder dienen te worden aangepakt.

De **eigen website** van VKA (www.vkantwerpen.be) kreeg in 2015 een grondige make-over en werd volledig gemoderniseerd naar hedendaagse normen met betrekking tot multimediaal gebruik (smartphone, I-pad,...).

BIJSCHOLING, TEAMOVERLEG EN INTERN BELEID

Het opzetten en uitvoeren van hulpverlening bij kindermishandeling vereist regelmatige bijscholing i.v.m. diagnostiek en therapeutische aanpak.

Als het budget en de agenda het toelaten worden externe studiedagen gevolgd.

Aan volgende **studiedagen en voordrachten** werd deelgenomen:

22/02/2016	Introductiedag cultuursensitieve zorg: basis en workshops over migratie en cultuur, georganiseerd door Stad Mechelen - Sociaal Huis - Agentschap integratie & inburgering, te Mechelen.
19/04/2016	Vormingsmoment Positieve heroriëntering, georganiseerd door De Aanzet, te Mechelen.
25/04/2016	TRE-Tension releasing exercices door Vormingscentrum Impuls te Leuven.
10/05/2016	Slachtoffers van seksueel geweld: van aangifte tot herstel, door Thomas More navorming te Antwerpen.
30/05/2016	't Zitemzo... met de juridische positie van minderjarigen als ouders uit elkaar gaan, georganiseerd door Kinderrechtswinkel, te Leuven.
12/09/2016	Voorstelling Kind en Gezin, georganiseerd door VK Antwerpen & Kind en Gezin, te Antwerpen.
20/09/2016	Omgaan met weerstanden en de klantendriehoek, georganiseerd door stad Mechelen en Van Kelst&Partners te Mechelen.
4/10/2016	Ontdek je talenten, georganiseerd door vzw Impuls, te Leuven.
19/10/2016	Praatcafé over kwartiermaken: geestelijke gezondheidszorg en armoede, georganiseerd door dienst Welzijn van de provincie Antwerpen te Mechelen.
27/10/2016	Infomoment Crisishulpverlening regio Mechelen, georganiseerd door Jongerenwelzijn, te Mechelen.
27/10/2016	Informatie-uitwisseling over beroepsgeheim en beroepsethiek georganiseerd door het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk te Berchem.

- 3/10/2016 Infomoment Contextbegeleiding Het Raster, georganiseerd door Het Raster en Centraal Infopunt Contextbegeleiding, te Antwerpen.
- 8/11/2016 Voorstelling van de werking van De Sleutel, georganiseerd door de Preventieraad te Mechelen.
- 1/12/2016 1712-dag, georganiseerd door VK Antwerpen en CAW Antwerpen, te Antwerpen.
- 2/12/2016 Adequaat verbonden? Congres 30 jaar VK Brussel, georganiseerd door VK Brussel, te Brussel.
- 12/12/2016 UFC Symposium en workshops: Internet Seks Offenders, georganiseerd door UFC, te Edegem.

Intern werd **deskundigheidsbevordering** voor het ganse VKA georganiseerd, gegeven door gastsprekers en VKA-medewerkers.

Volgende thema's kwamen aan bod:

- 21/1/2016 Herstelmethoediek 3-tekeningen vanuit de werkgroep kindtherapeuten.
- 26/04/2016 Voorstelling boek 'Slapende Honden? Wakker maken!' van Arianne Struik, voorstelling werking CO3, gevolgd door enkele reflecties/mogelijkheden over de verdere samenwerking VK-CO3, ervaringen met Kinderen uit de Knel.
- 20/10/2016 Samen nadenken over de uitvoering van de procedure Maatschappelijke Noodzaak Energiehandleiding voor teams door Erik Minne, een vervolgtraject over het bewust omgaan met energiebalansen.

Er was eveneens een **studiedag** voor de **zes VK's** op 15 maart 2016 met als thema 'Verslaving en ouderschap', voorzien van lezingen en workshops.

Teamcoach Erik Minne, die in 2015 door het VK Antwerpen werd aangesteld voor de drie vestigingen, kwam in VK Mechelen op 25 februari 2016 voor een vervolgcoaching m.b.t. zelfzorg.

Op 13 september organiseerden we een **interne plandag** om af te stemmen, te herbronnen, terug te kijken en de nieuwe collega's Annelies De Bie en Julie Goessens welkom te heten.

Annelies De Bie volgde de opleiding voor nieuwe VK-medewerkers, deze bestond uit verschillende dagen, georganiseerd te Antwerpen, Brussel, Leuven en Gent

VK Mechelen nam in februari ook deel aan een **masterproef** vanuit de VUB: Onderzoek naar de besluitvorming bij uithuisplaatsing, meer bepaald naar de attitudes van de beslisser, gevoerd door Leen Balemans.

Verschillende interne structuren en werkgroepen 'dragen' de VKA werking.

De coördinator woonde ongeveer maandelijks het **coördinatorenoverleg** bij. Deze vergaderingen hebben als doelstelling de werking van de drie vestigingsplaatsen van het VKA op elkaar af te stemmen, één element daarvan is het afstemmen van het permanentie-aanbod. Vanaf oktober 2014 werden de permanentie-uren voor meldingen en advies omwille van de werkdruk en de permanentie die via 1712 geboden wordt, beperkt tot 10 - 12 en 14 - 16 uur op alle werkdagen. De antennes Mechelen en Turnhout doen beurtelings **permanentie**. Vanaf einde 2016 werd een gemeenschappelijk telefonisch onthaal georganiseerd over de drie vestigingen, dit werd mogelijk door het installeren van een **nieuwe Voice Over IP telefooncentrale**, waardoor we tussen de verschillende vestigingen intern kunnen telefoneren, vlot kunnen doorschakelen, enz.

Eén medewerker neemt deel aan de **beleidsteams** in Antwerpen.

Casusbespreking (één casus wordt gedurende een halve werkdag grondig doorgelicht) gebeurt in principe gemiddeld viermaandelijks

Het onderdeel casussen van de wekelijkse interne teamvergadering van de antenne Mechelen wordt regelmatig bijgewoond door een kinderpsychologe, Julie Goessens nam dit vanaf september over van Bieke Detavernier. Ongeveer maandelijks neemt de volwassenenpsychologe van het Antwerpse team, Tessy Thys, deel.

Maandelijks is er een **gezamenlijke dossierbespreking** voor Turnhout en Mechelen met het multidisciplinair team van het VK in Antwerpen. Aansluitend heeft de **maandelijkse beleidsvergadering** met alle VKA-medewerkers plaats.

Ten allen tijde kan de antenne advies vragen aan de collega's van Antwerpen en Turnhout door naar een dossierteam te gaan of via telefonisch contact. Ondanks de hoge werkdruk die ook onze collega's ervaren, werd er steeds een overlegmoment gevonden.

Het **kwaliteitsbeleid** blijft een permanente bekommernis, de interne werkgroep kwam minder samen omdat de klemtoon op de kwaliteitswerkgroep van de zes VK's lag. In samenwerking met een veiligheidscoördinator werden procedures uitgewerkt voor databeveiliging.

In 2010 startten de zes VK's met een **elektronische dossier**, de implementatie vereist constante bijsturing. Een **werkgroep** met deelnemers van de drie vestigingsplaatsen van het VKA neemt dit in handen.

VK Mechelen is ook afgevaardigd in de **werkgroep veldwerkers**, zij werkten in 2016 o.a. aan een draaiboek voor nieuwe medewerkers, een vorming over spreken met jongeren en adolescenten, het uitbouwen van het mentorschap binnen VKA en behandelden casussen.

DANKWOORD

Onze dank gaat uit naar

- De Raden van Bestuur van het Steuncomité Vertrouwenscentrum Antenne Mechelen vzw en van het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen vzw
- Platformleden van Heist-op-den-Berg, Lier en Mechelen voor hun inzet en steun
- Huis van het Kind Mechelen, Dagcentrum De Berg/Stuw en Het Moevement voor de vergaderruimte voor de Platformbijeenkomsten
- Het CAW Antwerpen, dienst Slachtofferhulp, voor de samenwerking i.v.m. 1712
- Het CAW Boom Mechelen Lier voor het aangename samenhuizen in het Oud Moederhuis
- De collega's van het VK Turnhout en van het VK Antwerpen voor de collegiale ondersteuning
- Alle diensten uit het arrondissement voor de prettige samenwerking
- De Vlaamse Overheid voor hun financiële bijdrage
- De OCMW's van Berlaar, Bonheiden, Heist-op-den-Berg, Nijlen, Putte, Puurs, Sint-Katelijne-Waver en Willebroek en de gemeentebesturen van Bornem, Duffel, Heist-op-den-Berg en Sint-Amands, en het Stadsbestuur van Lier voor hun financiële bijdrage
- De Christelijke Mutualiteit regio Mechelen -Turnhout en Socialistische Mutualiteit De VoorZorg voor hun financiële bijdrage
- Sociaal Huis Mechelen en Stad Mechelen voor de toelage en de huisvesting

